

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

DAVACILAR : 1- TMMOB ehir Plancıları Odası (Bursa ubesi)

VEK L : Av. Koray Cengiz (E-Tebligat)
2- TMMOB n aat Mühendisleri Odası

VEK L : Av. Ömer Faruk Köstel
Necatibey Cad. No:57 K:7 - Kızılay/ANKARA

3- TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEK L : Av. Zuhale Sirkecio lu Dönmez
Bestekar Sok. No:49/5 - Kavaklıdere/ANKARA

4- TMMOB Mimarlar Odası
(Balıkesir ve Çanakkale ubesi)

VEK L : Av. Berna Ye ilkaya
Konur Sok. No:4/2 - Kızılay/ANKARA

DAVALI : Çevre ve ehircilik Bakanlığı /ANKARA

VEK L : Av. Emel Ünal (Aynı adreste)

DAVANIN KONUSU : Çevre ve ehircilik Bakanlı ının 16/02/2015 tarihli, 2699 sayılı i lemi ile onaylanan Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının iptali istenilmektedir.

DAVACILARIN DD ALARI : Dava konusu i lemde a a ıda ayrıntısı yazılı nedenlerle ehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına uyarlık bulunmadı ı iddia edilerek iptaline karar verilmesi gerekti i ileri sürülmektedir.

DAVALININ SAVUNMASI : Dava konusu i lemde a a ıda ayrıntısı verilen gerekçelerle ehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına aykırılık bulunmadı ı ileri sürülerek davanın reddi gerekti i savunulmaktadır.

DANI TAY TETK K HAK M HAN FE EBRU ÖZTÜRK'ÜN DÜ ÜNCES : Dava konusu çevre düzeni planının, bölge ve havza bazında ve mevzuata uygun olarak tesis edildi i, dava konusu planın ölçe i itibariyle leke plan niteli inde olması nedeniyle parsel bazında karar üretilemeyece i, Bozcaada lçesinin özgün niteliklerini korumak ve sürdürülebilirli ini sa lamak amacıyla tarım arazilerinin korunmasına yönelik olarak dava konusu planla özel hükümler getirildi i ve bu kapsamda, tarım arazilerinde barınma amaçlı yapı yapılmasına izin verilmedi i, ilçenin do al ve arkeolojik sit konumunun ve tarım alanlarının mevcut dokusunun korunması, ada bütününde do al yapıyı bozacak yapılar maların önlenmesi amacıyla alt ölçekli plan kararlarına esas olacak genel arazi kullanım kararlarının üretildi i anla ılmakla dava konusu planın ehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına aykırılık bulunmadı ı gerekçesiyle davanın reddine, 8.41 sayılı Bozcaada ve Gökçeada lçelerine ili kin özel hükümler bölümünde yer alan 8.41.4, 8.41.6, 8.41.7 ve 8.41.8 sayılı

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

plan hükümleri yönünden ise iptaline karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

DANI TAY SAVCISI AYLIN BAYRAM'IN DÜ ÜNCES : Dava, Çevre ve Eylem Bakanlığı'nın 16/02/2015 günlü, 2699 sayılı İdari Hüküm ile onaylanan Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının iptali istemiyle açılmıştır.

Davalı idarenin ehliyet itirazı yerinde görülmemiştir.

Dava konusu çevre düzeni plan hükümlerinin 7. bölümünde genel hükümler düzenlenmiş, 7.1 maddesinde, bu çevre düzeni planının, plan hükümleri ve plan açıklama raporuyla bir bütün olduğu, 7.2 maddesinde, bu plandan ölçü alınarak uygulama yapılmayacağı, 7.11 maddesinde bu planın bütünlüğünü bozucu yönde noktasal sanayi, konut, ikinci konut vb. kullanım kararlarının oluşturulmayacağı, 7.41. maddesinde, bu planda verilen arazi kullanım kararlarının onaylı imar planlarının bulunduğu alanlar da dahil olmak üzere, korunan alanlar (sit alanları, özel çevre koruma bölgeleri, milli park, tabiat parkı, sulak alan...vb.) ile çakışması halinde, koruma statüsü ile ilgili kurum veya kuruluştan uygun görüş alınmadan bu alanlarda alt ölçekli planların hazırlanamayacağı ve uygulamaya geçilemeyeceği, 7.46 maddesinde, planlama bölgesindeki Bozcaada ve Gökçeada'da yer alan tarım arazilerindeki uygulamaların "8.41. Bozcaada ve Gökçeada İçleri- Özel Hükümler" başlıklı altında yer alan hükümlere tabi olduğu belirtilmiş, plan hükümlerinin 8. bölümünde özel hükümler düzenlenmiş, 8.1. sayılı maddesinde bu planda kentsel yerleşme alanları hesaplanmış olan nüfus kabulleri esas alınarak kentsel yerleşim içindeki yoğunluk dağınıklığının planlama ilkeleri ve nüfus kabulleri dikkate alınarak alt ölçekli planlarda yapılacağı düzenlenmiş, 8.20. sayılı maddesinde tarım alanları ile ilgili özel hükümlere ve devamı maddelerde de tarım arazilerinin niteliğine göre yapılaşmalarına yer verilmiştir.

Danıştay Altıncı Dairesi'nin yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporda özetle; Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Açıklama Raporu esas planlama yaklaşımında katılımcılık ilkesinin öncelikli olarak ele alındığı, bu yönüyle, planlama-uygulama süreçlerine ilişkin gerek kamu gerekse özel disiplinler başlığında katılım ve işbirliğinin sağlanmasına vurgu yapıldığı; plan açıklama raporunda yer alan vizyon ifadesinin kapsam ve içeriği bakımından Planlama Bölgesine ilişkin "Fiziksel/Mekânsal Öznitelikler" ve "Levsel/Sektörel Kimlik Projeksiyon" açıklamaları bakımından yeterli düzeyde olduğu, amaç ifadesinin ise "koruma-kullanma dengesi ve sürdürülebilirlik ilkesi esas olmak üzere tarımsal alanlar başta hassas alanların (kıyıları, ormanlar, içme ve kullanma suyu havzaları, doğal, kültürel ve tarihsel değerler, milli parklar, tabiat parkları vb.) korunması, ekolojik dengenin korunması ile kentsel ve kırsal gelişmelerin sağlıklı ve denetimli gelişmesinin sağlanması" biçimindeki açıklamalar başlığında yeterli düzeyde olduğu; Gökçeada-Şifne Gölünün DS tarafından tarımsal sulama amaçlı yapılandırıldığı, bu açıdan doğal alan niteliğinde olmadığı, yakın çevresinin toprak ve su kirliliğinin önlenmesine yönelik kararlar öncelikli olmak üzere Tarım Alanları olarak belirlendiği, turizme yönelik kullanımlar olmadığı, yapı kısıtlamasına tabi statü alanlar olarak büyük kısmı Birinci Derece Doğal Sit-D1, güney bölümünde kısmen Üçüncü Derece Arkeolojik Sit-A3 ile çevrili olduğu; planların kademeli

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

birlikteli ilkesi gere ince Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesine yönelik üst ölçekli plan niteli inde TR22 Güney Marmara Bölgesi (2014-2023) Bölge Planı Nüfus Projeksiyon verilerinin oldu u, buna göre 2023 hedef yılı açısından bölge nüfusunun 1.719.733 ki i olarak öngörüldü ü, çevre düzeni planı plan açıklama raporu incelendi inde nüfus kabullerinin "nüfus projeksiyonu yöntemleri ile elde edilen nüfus de erlerinin ortalaması alınmak üzere" 2040 hedef yılı için belirlendi i, planlama bölgesi bütünü için Balıkesir ve Çanakkale illeri 2040 yılı nüfus beklentisinin toplam 2.799.320 ki i oldu u, bu beklentinin mevcut nüfus dinamikleri ve geli me e ilimleri açısından kabul edilebilir-makul bir öngörü oldu u; Planlama Alanı bütününde, tarımsal üretim alanlarının korunması ve geli tirilmesinin esas alındı ı, tarımsal alanların bütüncül olarak ele alınmasının gereklili i ile denetimsiz-plansız kentsel geli me ve düzensiz plansız sanayile menin önlenmesi ve mevcut sanayilerin çevresel etkilerinin kontrol altına alınmasının hedef alındı ı, kıyı alanları ve adalarda kıyı kullanımları ve ili kili kamu kullanımına açık (günübirlik turizm) kullanımların ve kıyı yapılarının alt ölçekli planlar e li inde bütüncül olarak ele alınaca ı, alt ölçekli planlarda 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde belirtilen yapıla ma ko ulları çerçevesinde, ilgili kurum ve kurulu ların uygun görü ünün esas oldu u, zeytinlik alanlar için Türkiye Turizm Stratejisi (2023) ve Eylem Planı (2007-2013) esas olmak üzere korunması-geli tirilmesine yönelik zeytin ana tema olmak üzere koridor olu umuna yönelik stratejilere öncelik verilece i esas olmak üzere 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı "çizgisel- ematik ifade dili" ve "leke plan" tekni ine dayalı olarak alt ölçekli plan kararlarına referans yapıldı ı; çevre düzeni planı kapsamında Bandırma ilçesi batısında Hıdırköy, irinçavı ve Bezirciköyü ile kıyı kesimi arasında kalan bölgede bulunan sanayi ve depolama alanının, yer seçimi kararı ve ilkesel hedefler ba lamında üst ölçekli plan niteli indeki TR22 Güney Marmara Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı öngörülleri ile uyumlu-tutarlı oldu u; TR 22 Güney Marmara Bölge Planında Çanakkale'de kömüre dayalı üç termik santralin bulundu unun belirtildi i, ancak burada mevcut durum analizleri dı nda, yeni termik santral gereklili i ya da santral yapılması gerekli alan/bölgelere ili kin herhangi bir öngörü ya da beklentinin ifade edilmedi i, bu yönüyle, termik santral yapımı için üst karar üretilmedi i, 8.36.2. sayılı hükmünde ithal ve yerli kömüre dayalı termik santrallerin kurulumuna yönelik olarak Çanakkale-Balıkesir il sınırı ile evketiye yerle imi arasında yer seçimi kararının belirlendi i, ancak çevre düzeni planı kapsamında enerji üretim alanlarına ili kin somut verilere dayalı yer seçimi kararlarının ve ölçek-sayısı-istihdam (kapasite) öngörülerinin belirlenmedi i, buradan hareketle, 8.36.2. sayılı maddesi içeri inin mekânsal, demografik ve sektörel projeksiyonları üzerindeki etkilerinin belirsiz oldu u, çevresel etkiler ba lamında arazi kullanım kararlarının olu turulmadı ı, termik santral içeri i bakımından sürdürülebilirlik ilkesi temelinde ekolojik-ekonomik karar uyumunun gözetilmedi i, mekânsal-alansal kullanım kararları/yer seçimi tercihlerinin iyi tanımlanmadı ı; Çevre Düzeni Planının ematik-çizgisel ifade biçimi ile ölçe in gerektirdi i ayrıntı bakımından yeterli-gerekli düzeyde yönlendirici açıklamaları içerdi i, genel önlemlere ili kin gerekliliklerin vurgulandı ı, madencilik alanlarının tamamının ruhsatlandırılmı oldu unun ifade edildi i, bu çerçevede, alan/bölge bütününde madencilik faaliyet konu ve alanlarına ili kin olarak güncel, çevreye en az zarar verecek teknolojinin kullanımı ile rezervin tükenmesi veya çe itli nedenlere ba lı atıl maden alanlarının çevreye geri kazandırılacak alanlar niteli inde

T.C.
DANI TAY
ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

geli tirilmesi gibi konuların, Sa lık Koruma Bandı ile çme- Kullanma Su Kaynaklarına ili kin Mutlak, Kısa, Orta ve Uzun Mesafeli Koruma Ku akları ile Mahalli Çevre Kararlarının esas olaca ının ifade edildi i; Çevre Düzeni Planı ula ım kararlarının planların üst ölçekli planlar niteli indeki Onuncu Kalkınma Planı ve TR22 Bölge Planı 2023 Ula ım Kararları ile uyumlu-tutarlı oldu u, ulusal karayolu, demiryolu ve havayolu projelerinin ilgili lojistik sektörlerde bölge bütününe ve ulusal a a bütünlük yatırım programlarının parçası olarak belirlendi i, bu çerçevede, ula ım kararlarının ulusal yatırım programları kapsamında ele alınan projeler niteli inde oldu u, dolayısıyla, çevre düzeni planının çizgisel- ematik ifade biçimi ba lamında ilkesel olarak ifade edildi i, uygulama sürecinin ise yatırımcı kurumlar tarafından gerçekleştirilece i, uygulama sürecinde ilgili kurum-kurulu görü lerinin esas oldu unun ifade edildi i; Çevre Düzeni Planında do al sit alanları için gerek statü sınıflaması gerekse mekânsal-alansal sınırlar için ilgili Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Komisyonu kararlarının belirleyici oldu u/olaca ı, Bozcaada ve Gökçeada İçmelerinin özgün do al ve mimari kimli inin korunmasına yönelik Kentsel Tasarım Rehberleri hazırlanması gereklili ine vurgu yapıldı ı, Kentsel Tasarım Rehberlerinin do al ve fiziksel/yapısal bütünlük ve uyum esas olmak üzere ada kimli inin korunması ve de er kazandırılmasının alt ölçekli plan ve uygulamalar ile esas olaca ı; sonuç olarak dava konusu taleplerin enerji üretim alanları ba lıklı 8.36.2 sayılı plan hükmü yönünden uygun-tutarlı oldu u, bunun dı ındaki taleplerin ise ehircilik ilkeleri, planlama esasları açısından uygun-tutarlı olmadı ı belirtilmi tir.

Bilirki i raporu ile plan notları ve açıklamalarının de erlendirilmesinden; dava konusu planın hazırlanması a amasında katılımın sa landı ı, planlama alanına özgü plan vizyonu ve amaçlarının belirlenmi oldu u, Gökçeada İçesi ahinkaya Göletinin çevresinde turizm bölgesi kullanımının getirilmedi i, anılan göletin çevresinin tarımsal sulama amacıyla olu turulmu oldu u gözetilerek çevresindeki arazilerin tarım alanı kullanımı altında belirlendi i, çevre düzeni planındaki nüfus beklentisinin, mevcut nüfus dinamikleri ve geli me e ilimleri açısından kabul edilebilir-makul bir öngörü oldu u ve üst ölçekli plan niteli inde TR22 Güney Marmara Bölgesi (2014-2023) Bölge Planı Nüfus Projeksiyon verileri ile uyumlu oldu u, plan ölçe i itibariyle leke plan niteli inde olması nedeniyle parsel bazında kararların üretilmesinin mümkün olmadı ı, genel arazi kullanım kararlarının de erlendirildi i, planın bölge ve havza bazında ve mevzuata uygun olarak tesis edildi i, planlama bölgesinde koruma kullanma dengesinin gözetilmesi gereken alanlardaki yapıla malarda keyfili in önlenmesi ve azami ölçüde korumanın sa lanması için alt ölçekli plan kararlarına esas olacak yapıla ma artlarını ortaya koyan genel arazi kullanım kararları üretildi i, planda belirlenen kentsel/kırsal kullanım alanlarının, bu alanların tamamının yapıla maya açılaca ını göstermeyece i, planda simgesel olarak gösterilen yer seçimi ve güzergahların teknik etütler, kurum görü leri ve plan öngörülleri esas olmak üzere alt ölçekli planlarda kesinle tirilece i, Bandırma ilçesinde belirlenen sanayi ve depolama alanının ve ula ım kararlarının TR22 Bölge Planı Kararları ile uyumlu oldu u, çevresel de erlerin ve do al yapının tahrip olmasını engelleyici/sınırlayıcı hükümlerle maden alanlarının zararlarının en aza indirgenmesi için yeterli ve açıklayıcı düzenlemelere yer verildi i anla ıldı ından, planın bu bölümlerinde ehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına aykırılık bulunmadı ı sonucuna varılmı tir.

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

Dava konusu planın 8.36.2 sayılı hükmü yönünden: bilirkişi raporu ile TR 22 Güney Marmara Bölge Planında Çanakkale'de kömüre dayalı mevcut üç termik santralin dışında termik santral yapımı için üst karar üretilmediği, anılan hükümde ithal ve yerli kömüre dayalı termik santrallerin kurulmasına yönelik olarak Çanakkale-Balıkesir il sınırı ile Evkekiye yerleşimi arasında yer seçimi kararının belirlendiği, ancak çevre düzeni planı kapsamında enerji üretim alanlarına ilişkin somut verilere dayalı yer seçimi kararlarının ve ölçek-sayısı-istihdam (kapasite) öngörülerinin belirlenmediği, maddenin içeriğinin mekânsal, demografik ve sektörel projeksiyonları üzerindeki etkilerinin belirsiz olduğu, çevresel etkiler bakımında arazi kullanım kararlarının oluşturulmadığı, termik santral içeriği bakımından sürdürülebilirlik ilkesi temelinde ekolojik-ekonomik karar uyumunun gözetilmediği, mekânsal-alansal kullanım kararları/yer seçimi tercihlerinin iyi tanımlanmadığı belirtilmiş olup, plan hükmünde belirtilen nedenlerle ehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına uyarlık görülmemiştir.

Çevre Düzeni Planınının 8.41 sayılı Bozcaada ve Gökçeada İçlerine ilişkin özel hükümler bölümünde yer alan 8.41.4, 8.41.6, 8.41.7 ve 8.41.8 sayılı plan hükümleri yönünden: mar mevzuatı uyarınca, bir bölgedeki arazi parçalarına yönelik, genel kullanım biçimlerinin, balıca bölge tiplerinin, bu bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarının ve gerektiğinde yapı yoğunluğunun, varsa Çevre Düzeni Planına uygun olarak, 1/5000 ölçekli nazım imar planları ile bu planlardan daha detaylı olarak ise söz konusu alanın yapı adalarının ve bunların yoğunluk ve düzeninin (alandaki yapılaşma ve uygulamaya ilişkin kararların) 1/1000 ölçekli uygulama imar planları ile belirlenmesi gerekmektedir.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli'nin 4. maddesinin (g) fıkrasında, kentsel tasarım projesinin, doğal, tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik özellikler ile arazi yapısı dikkate alınarak, tasarım amacına göre kütle ve yapılanma düzeni veya açık alan düzenlemelerini içeren; taşıt ulaşımı, otopark ve servis ilişkileri ve yaya dolaşım ilişkilerini kuran; yapı, sokak, doku, açık ve yeşil alanların ilişkisini ve kentsel mobilya detaylarını gösteren; altyapı unsurlarını bütüncül bir yaklaşımla disiplinler arası olarak ele alan; imge, anlam ve kimlik özelliklerini ifade eden; tasarım ilke ve araçlarını içeren uygun ölçekteki proje olduğu belirtilmiştir; Çevre ve Ehircilik Bakanlığı'nca Onaylanacak Kentsel Tasarım Projelerinin Hazırlanmasına ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönergenin tanımlar başlıklı 3. maddesinin 1.fıkrasının (f) bendinde Kentsel Tasarım Rehberi: Tasarım mekânının imge, anlam ve kimlik kazanmasını, var olan kimliğin korunması ve kimliğin geliştirilmesini, estetik ve sanat değerlerinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesini ve bütünde kentsel mekanın kalitesini artırmayı amaçlayan, tasarım ilkeleri ve uygulamaya yönelik alternatifleri ve yazılı-görsel detayları barındıran, uygulamayı yönlendiren belge olarak tanımlanmıştır. Diğer taraftan, Yönetmeli'nin 30. maddesinin (1). fıkrasındaki, "Kentsel tasarım projesi yapılacak alanın sınırları imar planında gösterilebilir. Ancak kentsel tasarım projelerinin imar planından önce yapılmış olması halinde, bu projelerdeki gerekli ayrıntılar imar planı kararlarında yer alır" hükmündeki "yer alır" ibaresinin, Danıştay Altıncı Dairesinin 23.02.2016 günlü, E:2014/7316 sayılı kararıyla, "düzenleme ile getirilen "yer alır" ibaresi ile plandan önce mevcut olan kentsel tasarım projesinde yer alan verilerin, her hâlükârda plan kararlarında zorunlu olarak yer almasının öngörüldüğü, kentsel tasarım projesinin veri olarak kullanılabilmesine olanak

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

sa layacak ekilde düzenleme yapılabilecekken, planların kademeli birlikteli i ilkesine aykırı olarak, imar planı niteli i bulunmayan kentsel tasarım projesinin plan kararı olarak yer alma zorunlulu u getirildi i, planlamanın tek boyuta indirgenmesi sonucunu do uran söz konusu ibarede hukuki isabet bulunmadı ı, bu durumun kentsel mekânların, kentsel tasarımdan ba ımsız olarak imar planı ile belirlenmesi ilkesine aykırı olaca ı" gerekçesiyle yürütmesinin durdurulmasına karar verildi i; karara yapılan itirazın Danı tay dari Dava Daireleri Kurulu'nun 19.12.2016 günlü, YD tiraz No:2016/1249 sayılı kararıyla, söz konusu düzenleme ile mekansal planlama kademelenmesi içinde yer almayan kentsel tasarım projesindeki verilerin zorunlu olarak imar planına yansıtılmasının öngörülmesi nedeniyle normlar hiyerar isine de aykırılık te kil etti i açıklaması ile reddedildi i; bu yargı kararları uyarınca Yönetmelikte yapılan ve 17.05.2017 günlü, 30069 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan de i iklikle anılan ibarenin "yer alabilir" ekinde de i tirildi i anla ılmaktadır.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler ve yargı kararları gözönünde bulunduruldu unda, imar planları yapılmadan önce hazırlanması mümkün olan kentsel tasarım projeleri ile öngörülen verilerin imar planlarında yer almasının zorunlu oldu u yolunda düzenleme getirilerek, imar planlarının yerine geçecek bir uygulama öngörülmesinde, imar planlarının kademeli birlikteli i ilkesi ve normlar hiyerar isine uyarlık görülmedi inden; 8.41.4 sayılı plan hükmünün, hazırlanacak kentsel tasarım rehberlerinin (ada bütünündeki tüm arazi kullanım kararlarına yönelik olmak üzere...yapıla ma ko ullarını tanımlayan...) alt ölçekli planlara ve uygulamalara esas kullanılacak belge niteli inde hazırlanmasının esas oldu u yolundaki bölümünde; Bozcaada ve Gökçeada ilçelerinde yapılacak alt ölçekli imar planlarında ve uygulamalarda ada bütününde hazırlanacak kentsel tasarım rehberinde belirlenen ko ullara uyulma yükümlülü ü getiren 8.41.6 sayılı plan hükmünde; do al, tarihi ve kültürel de erlerin korunması ve bunların sürdürülebilir nitelikte kullanılmasının sa lanmasına yönelik ilkelerin mekansal planlarla ortaya konulması gerekmesine kar ın, tarım alanlarının do al zemin yapısı ve bitki örtüsünün korunmasına yönelik ilkelerin kentsel tasarım rehberi ile olu turulmasını öngören 8.41.7 sayılı plan hükmünün bu bölümünde ve nazım imar planları kararlarına uygun olarak uygulama imar planları ile belirlenmesi gereken yapıla ma ko ullarının kentsel tasarım rehberi ile öngörülmesi sonucunu do uran 8.41.7 sayılı ve 8.41.8 sayılı plan hükümlerinde bu yönüyle hukuka hukuka uyarlık bulunmadı ı sonucuna varılmı tır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planınının 8.36.2 sayılı ve 8.41.6 sayılı plan hükmünün, 8.41.4, 8.41.7, 8.41.8 sayılı plan hükümlerinin yukarıda açıklanan kentsel tasarım rehberi ile ilgili bölümlerinin iptaline, dava konusu planın iptali istenilen di er bölümlerine yönelik olarak ise davanın reddine karar verilmesinin uygun olaca ı dü ünülmektedir.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren Danı tay Altıncı Dairesince, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gere i görü üldü:

NCELEME VE GEREKÇE:

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

MADD OLAY:

Çevre ve ehircilik Bakanlı ının 16/02/2015 tarihli, 2699 sayılı i lemi ile onaylanan Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının iptali istenilmektedir.

LG L MEVZUAT:

2872 sayılı Çevre Kanununun 9. (b) maddesinde "Ülke fizikî mekânında, sürdürülebilir kalkınma ilkesi do rultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek kentsel ve kırsal nüfusun barınma, çalı ma, dinlenme, ula ım gibi ihtiyaçların kar ılanması sonucu olu abilecek çevre kirlili ini önlemek amacıyla nazım ve uygulama imar plânlarına esas te kil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli Çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır. Bölge ve havza bazında çevre düzeni plânlarının yapılmasına ili kin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." hükmüne yer verilmi tir.

644 sayılı Çevre ve ehircilik Bakanlı ının Te kilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesinin 1.fıkrasının (a) bendinde, yerle me, yapıla ma ve arazi kullanımına yön veren, her tür ve ölçekte fiziki planlara ve uygulamalara esas te kil eden üst ölçekli mekânsal strateji planlarını ve çevre düzeni planlarını ilgili kurum ve kurulu larla i birli i yaparak hazırlamak, hazırlatmak, onaylamak ve uygulamanın bu stratejilere göre yürütülmesini sa lamak, (c) bendinde ise, havza ve bölge bazındaki çevre düzeni planları da dâhil her tür ve ölçekteki çevre düzeni planlarının ve imar planlarının yapılmasına ili kin usul ve esasları belirlemek, havza veya bölge bazında çevre düzeni planlarını yapmak, yaptırmak, onaylamak ve bu planların uygulanmasını ve denetlenmesini sa lamak, Mekânsal Planlama Genel Müdürlü ünün görevleri arasında sayılmı tır.

Çevre ve ehircilik Bakanlı ınca çıkarılan 14.06.2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlü e giren **Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli inin 4.maddesinin 1.fıkrasının (c) bendinde**, "Çevre düzeni planı: Varsa mekânsal strateji planlarının hedef ve strateji kararlarına uygun olarak orman, akarsu, göl ve tarım arazileri gibi temel co rafi verilerin gösterildi i, kentsel ve kırsal yerle im, geli me alanları, sanayi, tarım, turizm, ula ım, enerji gibi sektörlerle ili kin genel arazi kullanım kararlarını belirleyen, yerle me ve sektörler arasında ili kiler ile koruma-kullanma dengesini sa layan 1/50.000 veya 1/100.000 ölçekteki haritalar üzerinde ölçe ine uygun gösterim kullanılarak bölge, havza veya il düzeyinde hazırlanabilen, plan notları ve raporuyla bir bütün olarak yapılan planı ifade eder." kuralı yer almaktadır.

Yönetmeli in 9.maddesinde plan raporu kavramına yer verilerek madde içeri inde plan raporu, içeri i ve nasıl hazırlanaca ı düzenlenmi tir;

"Planlama alanı" ba lıklı 18.maddesinde, "Çevre düzeni planı; co rafi, sosyal, ekonomik, idari, mekânsal ve fonksiyonel nitelikleri açısından benzerlik gösteren bölge, havza veya en az bir il düzeyinde yapılır." kuralına, **"Plan ilke ve esasları" ba lıklı 19. maddesinin 1.fıkrasında ise**, "Çevre düzeni planları hazırlanırken; a) Varsa mekânsal strateji planlarına uygunlu un sa lanması, b) Yeni geli meler ve bölgesel dinamiklerin dikkate alınması, c) İlgili kamu kurum ve kurulu larının mekânsal kararları etkileyecek nitelikteki bölge planı, strateji planı ve belgesi, sektörel yatırım kararlarının dikkate alınarak

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

de erlendirilmesi, ç) Sürdürülebilir kalkınma amacına uygun olarak ekolojik ve ekonomik kararların bir arada de erlendirilmesi, d) Tarihi, kültürel yapı ile orman alanları, tarım arazileri, su kaynakları ve kıyı gibi do al yapı ve peyzajın korunması ve geli tirilmesi, e) Do al yapının, ekolojik dengenin ve ekosistemin süreklili inin korunması amacıyla arazi kullanım bütünlü ünün sa lanması, f) Ula ım a ının arazi kullanım kararlarıyla birlikte ele alınması suretiyle imar planlarında güzergahı netle tirilecek yolların güzergah ve yönünün genel olarak belirlenmesi, g) Çevre sorunlarına neden olan kaynaklara yönelik önleyici strateji ve politikaların belirlenerek arazi kullanım kararlarının olu turulması,) mar planlarına esas olacak tematik ve grafik dil kullanılarak arazi kullanım kararları ile koruma ve geli menin sa lanması, h) Afet tehlikelerine ili kin mevcut raporlar ve jeolojik etütler dikkate alınarak afet risklerini azaltıcı önerilerin dikkate alınması esastır." kuralına yer verilmi tir.

Anılan 19.maddenin 2.fıkrasında, "Çevre düzeni planlarının hazırlanması sürecinde, planlama alanı sınırları kapsamında a a ıda genel ba lıklar halinde belirtilen konular ile di er konularda ilgili kurum ve kurulu lardan veriler elde edilir; bu veriler kapsamında analiz, etüt ve ara tırmalar yapılır: a) Sınırlar. b) dari ve bölgesel yapı. c) Fiziksel ve do al yapı. ç) Sit ve di er koruma alanları, hassas alanlar, do al karakteri korunacak alanlar. d) Ekonomik yapı. e) Sektörel geli meler ve istihdam. f) Demografik ve toplumsal yapı. g) Kentsel ve kırsal yerle me alanları ve arazi kullanımı.) Altyapı sistemleri. h) Ye il ve açık alan kullanımları. ı) Ula ım sistemleri. i) Afete maruz ve riskli alanlar. j) Askeri alanlar, askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri. k) Planlama alanına yönelik bölgesel ölçekli kamu projeleri ve yatırım kararları. l) Her tür ve ölçekteki plan, program ve stratejiler. m) Göller, barajlar, akarsular, ta kın alanları, yeraltı ve yüzeysel su kaynakları ve benzeri hidrolojik, hidrojeolojik alanlar. n) Çevre sorunları ve etkilenen alanlar." düzenlemesine yer verilmi tir.

Aynı maddenin 3.fıkrasında, " Çevre Düzeni Planlarının hazırlanması sürecinde planlama alanı sınırları kapsamındaki tüm veriler 1/25.000 ölçekli harita hassasiyetinde hazırlanır." kuralı, **4.fıkrasında,** "Plan hazırlık sürecinde ihtiyaç duyulan veri, bilgi ve belgeler; ilgili veriyi hazırlamakla sorumlu kurum ve kurulu lardan, bilimsel çalı malardan ve uzmanlarca arazide yapılacak çalı malardan elde edilir." kuralı, **5.fıkrasında,** "Planlama sürecinde co rafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama yöntemleri kullanılarak güncellenebilir ve sorgulanabilir sayısal veri tabanı olu turulur." kuralı bulunmaktadır.

HUKUK DE ERLEND RME:

16/02/2015 onay tarihli 1/100.000 ölçekli Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi Çevre Düzeni Planına kar ı açılan bu davada, dava konusu planın; ilgili mevzuatta belirlenen kurallara, ehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına uygun olup olmadı ının belirlenmesi amacıyla Naip Üye Ekrem ÖZÜBEK tarafından resen seçilen Prof. Dr. Koray Özcan, Doç. Dr. Mehmet Uysal ve Yrd. Doç. Dr. Hayri Ulu'nun katılımıyla mahallinde yapılan ke if ve bilirki i incelemesi sonucu düzenlenen bilirki i raporu taraflara tebli edilmi ve tebli üzerine itirazlar sunulmu tur.

Bu ba lamda uyu mazlı ın, dosyadaki bilgi ve belgeler davacıların dava dilekçelerindeki iddiaları, davalı idarenin savunması, bilirki i raporu ve bilirki i raporuna

T.C.
DANI TAY
ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

yapılan itirazlar sonucunda, madde madde ba lıklar altında incelenmesine geçilmi tir.

1.Çevre Düzeni Planı Revizyonunun katılımcı ve halkı bilgilendirme mekanizmalı bir planlama anlayı ndan uzak bir ekilde onaylandı ı, ilgili sivil toplum ve kurul-kurulu görü lerinin alınmadı ı iddiası bakımından

Davacılar iddiası: "Plan hazırlama sürecinde kurum görü lerinin sa lıklı bir ekilde alınmadı ı, plan açıklama raporunda da kurum görü lerine ili kin herhangi bir açıklama bulunmadı ı, tüm mekansal kararların belirlendi i bir plan için kurum görü lerinin eksiksiz ve sa lıklı bir ekilde alınmamı olmasının bölge için çok ciddi riskleri de beraberinde getirece i, dava konusu çevre düzeni planının yapılması sonrasında bölgede yapılan toplantılarda planın hazırlama sürecinde katılımcı bir sürecin i letilmedi i, plan kararlarının bölgede ya ayan kurum ve kurulu lar ile ilgili meslek gruplarınca tartı lmadan onaylandı ı, Bakanlıkça ilk planın onayının ardından, planın yeniden de erlendirilerek bazı revizyonların yapılması gerekti i kabul edilmi olmakla birlikte, iki onay arasında geçen yakla ık 6 aylık sürede katılıma yönelik hiçbir adım atılmadı ı, bu sürede bölgede geni katılımlı tartı malar yapabilecek fırsatlar varken, sadece bireysel ve kurumsal itiraz metinlerinin Bakanlıkça de erlendirilmesi nedeniyle katılıma ili kin itirazların hala geçerli oldu u sonucunu do urdu u, revizyon planda bazı de i iklikler yapılmı oisa da, bu durum planın katılımcı bir anlayı tan uzak olarak onaylandı ı gerçe ini de i tirmede i, böylesine önemli bir planın, bölgede ya ayanlarca tartı lmaması, bu sürecin onay sonra askı itirazlarına bırakılmasının kabul edilemez oldu u, yüzbinlerce insanı etkileyecek bir planın Bakanlıkça onaylanarak askıya çıkarılması, merkezietçi bir anlayı ı göstermekle birlikte, bölge için önemli sorunları da beraberinde getirece i" yönündedir.

Davalı idare savunması: "Planlama bölgesinin büyüklü ü ve yerle im birimlerinin fazlalı ı dolayısıyla her yerle imde toplantı yapılması mümkün olmamakla birlikte ilgili kurum kurulu temsilcilerine il bazında ayrı ayrı düzenlenecek bilgilendirme toplantılarına ili kin resmi yazı ile bilgi verilerek toplantılar düzenlendi i, bu toplantılara ili kin katılımcı listelerine bakıldı ında yerel kurum ve kurulu lar, belediyeler ve özel idare temsilcilerinin yanı sıra birçok sivil katılımcının da imzasının yer aldı ı, yürütülen planlama çalı malarına ilgi duyan herkesin katılımının oldu u açık olmakla birlikte, yerel yönetimler tarafından yerle im birimlerinde olu an taleplerin ve ihtiyaçların yapılan toplantılarda aktarıldı ı, çevre düzeni planının ilan-askı süresi içerisinde çe itli kurum/kurulu itirazlarının ekinde iletilen ilgili bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda planda gerekli düzenlemelerin yapıldı ı, bununla birlikte ihtiyaç duyuldu unda ilgili kurum/kurulu lardan bilgi/belge talep edilebilece i, bu kapsamda gerek l. etaptan itibaren ilgili tüm kurum/kurulu lar ile koordineli yürütülen planlama çalı maları gerekse çevre düzeni planının yasal ilan-askı i lemleri kapsamında iletilen bilgi ve belgelerin de de erlendirilmesiyle planda gerekli düzenlemelerin yapılmasıyla sonuçlandırıldı ı" belirtilmi tir.

Bilirki i heyeti görü ü: "*Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Açıklama Raporu esas planlama yakla ımı ba lamında katılımçlık ilkesinin öncelikli olarak ele alındı ı, bu yönüyle, planlama-uygulama süreçlerine ili kin gerek kamu gerekse özel disiplinler ba lamında katılım ve i birli inin sa landı ına vurgu yapıldı ı, plan bütününde uygulama süreçlerinin alt ölçekli planlar esas kurum-kurulu*

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

görü leri ile belirlenece inin ifade edildi i, bu çerçevede, gerek ematik ifade dili-leke plan niteli i gerekse ölçe in gerektirdi i ayrıntı ba lamında katılım-isbirli i esas ilgili kurum-kuruluslar ile özel disiplin görü lerinin önem, gereklilik ve belirleyici olması ba lamında Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeli i 7. maddesi, (j) bendi kapsam ve içeri i esas olmak üzere dava konusu talebin ilgili mevzuat açısından uygun olmadı ı" yönündedir.

Dairemizce yapılan de erlendirmede; Uyu mazlık konusu planın hazırlanması a amasında, planlama bölgesi içinde bulunan illerde yerel yönetimlerin ve illerdeki di er temsilcilerin katıldı ı toplantılar düzenlendi i, gerekli kurum ve kurulu görü lerinin alındı ı, plan bütününde uygulama süreçlerinin alt ölçekli planlar esas kurum-kurulu görü leri ile belirlenece inin ifade edildi i, plan açıklama raporunda i birli i ve katılımcı planlama anlayı na yönelik hükümler bulundu u, sivil toplum kurulu ları, yerel yönetimler, üniversiteler ve halkın planlama sürecine katılımının sa landı ı anla ıldı ndan bu kısım yönünden mevzuata aykırılık bulunmadı ı görülmü tür.

2.Çevre Düzeni Planının bölgenin özelliklerini ortaya koyan vizyonunun bulunmadı ı, belirlenen plan amacının genel ifadelere dayandı ı iddiası bakımından

Davacılar iddiası: " İlk onaylanan planda yer verilmeyen planın vizyonu bölümünün yapılan itirazlar sonucu dava konusu plana eklendi i ancak idarece bu eksikli in herhangi bir bilimsel dayana ı olmadan sadece plandaki önemli bir eksikli i gidermek amacıyla yapıldı ı, hemen her planda oldu u gibi planda amacın belirlendi i, ancak iki ili kapsayan, önemli potansiyellere sahip bu alan için, genel ifadelerin yer aldı ı bir amaç belirlenmi olmasının, plan için önemli bir eksiklik oldu u" yönündedir.

Davalı idare savunması: "Planlama bölgesi için mevcut yapısı da kapsamlı incelenerek ekonomik, sosyal ve kültürel de erler de göz önünde bulundurularak mekânsal kararların üretilmesinde altlık olarak bölgeye özgü plan vizyonu ve amaçlarının belirlenmi oldu u" yönündedir.

Bilirki i heyeti görü ü: "çevre düzeni planı plan açıklama raporunun esas vizyon ifadesinin kapsam ve içeri i bakımından Planlama Bölgesine ili kin "Fiziksel/Mekânsal Öznitelikler" ve " levsel/Sektörel Kimlik Projeksiyon" açıklamaları bakımından yeterli düzeyde oldu u, amaç ifadesinin ise "koruma-kullanma dengesi ve sürdürülebilirlik ilkesi esas olmak üzere tarımsal alanlar ba ta hassas alanların (kıyılar, ormanlar, içme ve kullanma suyu havzaları, do al, kültürel ve tarihsel de erler, milli parklar, tabiat parkları vb.) korunması, ekolojik dengenin korunması ile kentsel ve kırsal geli melerin sa lıklı ve denetimli geli mesinin sa lanması" biçimindeki açıklamalar ba lamında yeterli düzeyde oldu u, dolayısıyla, dava konusu talebin Kent Planlama Literatürü ve Kentsel Planlama Süreç Tasarımı esas olmak üzere ehircilik ilkeleri-planlama esasları açısından uygun olmadı ı" yönündedir.

Dairemizce yapılan de erlendirmede; Planlama bölgesinin sosyal, ekonomik, kültürel yapısı ve de erleri gözetilmek suretiyle leke plan olması itibarıyla çevre düzeni planının yapıldı ı, plan açıklama raporu ve uygulama hükümlerinde belirli korunması gereken alanların korunması ve geli tirilmesine yönelik kararların alındı ı, madencilik ve enerji üretimi gibi teknik olarak ele alınması gereken faaliyetler

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

yönünden ana plan kararlarının, çevrenin korunması ve fayda-zarar kar ıla tırmasının yapılarak çevresel zararları minimize edecek gerekli tedbirlere ili kin düzenlemelerin gerek plan açıklama raporu gerekse plan hükümlerinde öngörüldü ü, planlamaya konu bölgenin mevcut yapısının da incelenerek elde edilen sosyal, ekonomik ve kültürel veriler de gözetilerek mekansal kararların üretildi i, planlama alanına özgü plan vizyonu ve amaçlarının belirlenmi oldu u anla ıldı ından bu kısım yönünden mevzuata aykırılık bulunmadı ı sonucuna ula ılmı tır.

3. Gökçeada ilçesinde bulunan ahinkaya Göleti sulama alanının büyük bölümünün turizm bölgesi olarak belirlendi i iddiası bakımından

Davacılar iddiası: "Gökçeada ilçesinde bulunan ahinkaya göleti sulama alanının büyük bir bölümü turizm bölgesi olarak i aretlendi i, kamu yatırımı ile sulanan tarım arazilerinin tarımsal amaç dı ında kullanımının yolunun açıldı ı" yönündedir.

Davalı idare savunması: "Planın hazırlanması gerekse ilan-askı süreci içerisinde ilgili kurum/kurulu lardan planın hazırlanmasında kullanılan veri tabanı yeniden gözden geçirilerek güncellendi i, bu kapsamda plandaki sulama alanı, göl, gölet ve baraj verileri ile bunlara ait varsa koruma ku aklarının ilgili kurumu tarafından iletilen veriler do rultusunda planda yer aldı ı, Gökçeada ahinkaya Göletinin ise planda yer aldı ı ancak ilgili kurumdan gelen verilerde sulama alanına li kin bir bilgi yer almadı ından plana aktarılacak sulama alanı verisi bulunmadı ı" yönündedir.

Bilirki i heyeti görü ü: "Gökçeada-Sahinkaya Göletinin DS tarafından tarımsal sulama amaçlı olarak yapılandırıldı ı, yakın çevresinin yakın çevresinin toprak ve su kirlili inin önlenmesine yönelik kararlar öncelikli olmak üzere Tarım Alanları olarak belirlendi i, turizme yönelik kullanımlar olmadı ı, yapı kısıtlamasına tabi statü alanlar olarak büyük kısmı Birinci Derece Do al Sit-D1, güney bölümünde kısmen Üçüncü Derece Arkeolojik Sit-A3 ile çevrili oldu u, dolayısıyla dava konusu talebin çevre düzeni planı plan hükümlerinin koruma kararları içeri i bakımından uygun olmadı ı" yönündedir.

Dairemizce yapılan de erlendirmede; Uyu mazlık konusu çevre düzeni planında, davacıların iddia etti inin aksine ahinkaya Göletinin çevresinde turizm bölgesi kullanımının getirilmedi i, anılan göletin çevresinin tarımsal sulama amacıyla olu turulmu oldu u gözetilerek çevresindeki arazilerin tarım alanı kullanımı altında belirlendi i, ayrıca göleti çevreleyen büyük bir kısmın ise birinci derece do al sit, güneydeki kısmının da üçüncü derece arkeolojik sit alanı ile çevrili oldu u, sonuç olarak dava konusu planla tarımsal amaçlı kullanım dı ında bir kullanıma yol açacak bir kullanım kararının öngörülmedi i anla ıldı ından bu kısım yönünden mevzuata aykırılık bulunmadı ı görülmü tür.

4. Çevre Düzeni Planında öngörülen nüfus artı ı yönünden

Davacılar iddiası: "Plan açıklama raporunda planda öngörülen nüfus kabullerinin hangi yöntem ve geli meler ı ı ında yapıldı ına ili kin bir açıklama olmadı ı, çevre düzeni planından önce onaylanan plana göre 1.8 milyonluk dü ük nüfus öngörüldü ü, bu durumun bilimsellikten uzak oldu u" yönündedir.

Davalı idare savunması: "Çevre düzeni planları ile planlama bölgesinin mevcut

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

de er ve potansiyellerinin yanı sıra ülke ekonomisine katkısı ve kalkınma planlarında bölgeye özgü verilmi kararlar gözönünde bulundurularak belirlenen plan senaryosuna uygun olarak yerle imlerin ihtiyaçlarına ve belirlenen rollerine uygun, kent makroformunu yönlendirici ana plan kararları ve projeksiyon dönemi için bu plan kararlarına yeterli nüfus kabullerinin belirlendi i, 20/08/2014 tarihinde onaylanan çevre düzeni planına iletilen itirazlar kapsamında, plan bütünündeki nüfus öngörülerini ve önerilen geli me alanlarının gözden geçirildi i, tarım alanları, orman alanları, zeytinlik alanlar, koruma alanları vb. e iklere ili kin güncellenen veriler de göz önünde bulundurularak projeksiyon yöntemlerine göre yapılan hesaplamaların ortalamasının plan hedef yılı (2040) nüfus kabulleri olarak yeniden belirlendi i, kabul nüfusu ve yerle imin ihtiyaçlarına yeterli kullanım kararları olu turularak 16/02/2015 tarihinde çevre düzeni planının yeniden onaylandı ı, plan açıklama raporunda da gerek nüfus projeksiyonlarının hesaplanma yöntemlerine gerekse yapılan düzenlemeye ili kin bilgi verildi i" yönündedir.

Bilirki i heyeti görü ü: "Planların kademeli birlikteli i ilkesi gere ince Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesine yönelik üst ölçekli plan niteli inde TR22 Güney Marmara Bölgesi (2014-2023) Bölge Planı Nüfus Projeksiyon verileri oldu u, çevre düzeni planı plan açıklama raporu incelendi inde nüfus kabullerinin "nüfus projeksiyonu yöntemleri ile elde edilen nüfus de erlerinin ortalaması alınmak üzere" 2040 hedef yılı için belirlendi i, planlama bölgesi bütünü için Balıkesir ve Çanakkale lleri 2040 yılı nüfus beklentisinin toplam 2.799.320 ki i oldu u, üst ölçekli plan-alt ölçekli plan uyumu esas olmak üzere 2040 yılı esas 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı nüfus kabulleri de erlendirilirse; 2023 hedef yılı esas TR22 Bölge Planı açısından 1.719.733 ki i nüfus kabulünün, 2017 yılı itibarıyla Balıkesir ve Çanakkale lleri için 1.735.241 ki i nüfusa ula ıldı ının görülece i,. Bu durumda, Bölge Planı nüfus kabullerinin hedef yıl öncesinde gerçekleşti i, dolayısıyla, gelecek 17 yıl sonrası için nüfus öngörüsü olan 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının 2.799.320 kişi nüfus beklentisinin, mevcut nüfus dinamikleri ve geli me e ilimleri açısından kabul edilebilir-makul bir öngörü oldu u, bu nedenle dava konusu talebin kent planlama nüfus projeksiyon yöntem-teknikleri ile mevcut nüfus geli me e ilim-dinamikleri bakımından uygun olmadı ı" yönündedir.

Dairemizce yapılan de erlendirmede; Davaya konu planın genel hükümler ba lı ı altında toplanan hükümlerin 7.1. sayılı maddesinde bu planın plan paftaları, plan hükümleri ve plan açıklama raporuyla bir bütün oldu u, alt ölçekli planlar yapılırken bu belgelerin bütününde gözönünde bulundurulaca ı, 7.2. sayılı maddesinde bu plandan ölçü alınarak uygulama yapılamayaca ı düzenlenmi tir.

Çevre düzeni planı ile belirlenen kenstel/kırsal kullanım alanlarının, bu alanların tamamının yapıla maya açılaca ını göstermeyece i, bu sınırların ölçe in gerektirdi i üzere makroformu/ geli me yönünü gösterecek ekilde ematik olup alt ölçekli planlara çalı malarında ilgili kurum ve kurulu ların görü leri do rultusunda do al, yapay ve yasal e iklere çerçevesinde bu planın nüfus kabullerine göre belirlenen alansal büyüklü ü a mayacak ekilde kesinle tirilece i ku kusuzdur.

Yine planın 8.1. sayılı maddesinde bu planda kentsel yerle me alanları hesaplanmı olan nüfus kabulleri esas alınarak kentsel yerle im içindeki yo unluk da ılımının planlama ilkeleri ve nüfus kabulleri dikkate alınarak alt ölçekli planlarda

T.C.
DANI TAY
ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

yapılacağı düzenlenmiştir.

Nüfus kabulü ve yerleşimin ihtiyaçlarına yetecek şekilde kullanım kararları olarak 16/02/2015 tarihinde yeniden onaylanan çevre düzeni planının açıklama raporunda da nüfus projeksiyonlarının hesaplanma yöntemlerine ve yapılan düzenlemeye ilişkin bilgi verildiği, Uyuşmazlık konusu çevre düzeni planının hedef yılı olarak belirlenen 2040 yılı için tespit edilen nüfus kabullerinin, resmi kurumlarda elde edilen veriler temel alınarak ve çevre düzeni planlarının hazırlanmasında yaygın olarak kullanılan projeksiyon hesaplama yöntemleriyle elde edilen ortalamalar üzerinden hesaplandı, nüfus taşıma kapasitesi ve dava konusu plan kapsamındaki yerleşimler için belirlenen fonksiyonlar ile planlama bölgesinde doğum oranı ve iç ve dış göç gibi etkenler dikkate alınarak, planlamanın yapıldığı anda yerleşim nüfus niteliğinde olduğu göz önünde bulundurularak hazırlandı, bilirkişi heyetince belirtilen tespitler uyarınca 2040 yılı esas Çevre Düzeni Planı nüfus kabulleri açısından; 2023 hedef yılına esas TR22 Bölge Planı bağlamında 1.719.733 kişilik nüfus kabulünün, 2017 yılı itibarıyla Balıkesir ve Çanakkale illeri dahilinde 1.735.241 kişilik nüfusa ulaşıldığı, buna göre, Bölge Planı nüfus kabullerinin hedef yıl öncesinde gerçekleştiği gözetildiğinde, çevre düzeni planının 2.799.320 kişilik nüfus beklentisinin, mevcut nüfus dinamikleri ve gelişmelerini açısından kabul edilebilir-makul bir öngörü olduğu, üst ölçekli plan niteliğinde TR22 Güney Marmara Bölgesi (2014-2023) Bölge Planı Nüfus Projeksiyon verileri ile uyumlu olduğu anlaşıldığından bu kısım yönünden mevzuata aykırılık bulunmadığı görülmüştür.

5. Korunması gereken kıyı bölgeleri ve zeytinlik arazileri ile tarım alanlarının yapılaşmaya açılması iddiası bakımından

Davacılar iddiası: "Gelişim alanlarının dağılımına bakıldığında Balıkesir ve Çanakkale kent merkezlerinde büyük alanların gelişim alanları olarak belirlendiği, merkez yerleşim yerlerindeki gelişim alanlarının büyük oranda kıyı bölgelerinde olduğu, Kıyı bölgelerinde en çok dikkat çeken alanların Bozcaada ve Gökçeada'nın güneyi ile birlikte Çanakkale Bozcaada'nın kuzey bölgeleri ile Edremit Körfezinde belirlenen gelişim alanları olduğu, özellikle Edremit bölgesinde yoğun olarak bulunan zeytinlik alanları ve tarım alanlarının bu şekilde konut alanlarına açılmasının nüfusun da kırsal yapıdan kentsel yapıya dönüşümüne öngörüsü ile birlikte düşünüldüğünde; planın kurgusunun tarım alanlarından ve tarımsal üretimden vazgeçilerek inşaat sermayesine dayalı bir gelişmeyi öngördüğü, Gelibolu ilçesi Evreke Belediyesi sınırları içinde bulunan ve Saros Körfezi kenarında yer alan, Gökçeada ve Bozcaada'da mutlak tarım arazilerinin herhangi bir hukuki dayanak, kamu yararı kararı olmamasına karşın, planda turizm bölgesi olarak gösterildiği, bazı turizm alanları karma kullanım alanlarına çevrilirken alandaki turizm alanı olarak ayrılan bölgelerin büyük oranda korunduğu yönündedir.

Davalı idare savunması: "Planda yer alan tüm kullanım kararlarının gösterimi tematik olup tanımlanan alanların tamamının bu kullanıma açılacağı anlamına gelmediği, plan kararları doğrultusunda yapılacak alt ölçekli planlama çalışmalarında ilgili kurum ve kuruluş görüşleri doğrultusunda bu sınırların netleştirilmesi, arsa tespiti yapılacak zeytinlik ve tarım alanlarında ise ancak ilgili kurum tarafından mevzuatı kapsamında izin verilmesi

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

halinde alt ölçekli plan kararlarının olu turulabilece i, tarım arazilerinin sınıflandırılmasının ilgili mevzuatı kapsamında T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlı ı tarafından yapılaca ı; ilgili Bakanlık tarafından verilecek izin çerçevesinde, ancak çevre düzeni planı karar ve hükümlerine göre i lem yapılaca ı, yerle im alanlarında önerilen "kentsel geli me alanları"nın büyük bir kısmının dönemin mevzuatına göre onaylanmı olan ve yürürlükteki uygulama imar planları ile ilgili mevzuatı uyarınca planların i lem görmü kısımlarını içerdi i" yönündedir.

Bilirki i heyeti görü ü: "Planlama Alanı bütününde, tarımsal üretim alanlarının korunması ve geli tirilmesinin esas alındı ı, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu ile T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlı ı görü lerinin esas oldu unun ifade edildi i, tarımsal alanların bütüncül olarak ele alınmasının gereklili i ile denetimsiz-plansız kentsel geli me ve düzensiz plansız sanayile menin önlenmesi ve mevcut sanayilerin çevresel etkilerinin kontrol altına alınmasının hedef alındı ı, kıyı alanları ve adalarda kıyı kullanımları ve ili kili kamu kullanımına açık (günübirlik turizm kullanımların ve kıyı yapılarının alt ölçekli planlar e li inde bütüncül olarak ele alınaca ı, alt ölçekli planların 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde belirtilen yapıla ma ko ulları çerçevesinde, ilgili kurum ve kurulu ların uygun görü ünün esas oldu u, zeytinlik alanlar için Türkiye Turizm Stratejisi (2023) ve Eylem Planı (2007-2013) esas olmak üzere korunması-geli tirilmesine yönelik zeytin ana tema olmak üzere koridor olu umuna yönelik stratejilere öncelik verilece i esas olmak üzere 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı "çizgisel- ematik ifade dili" ve "leke plan" tekni ine dayalı olarak alt ölçekli plan kararlarına referans yapıldı ı, bu noktada, ilgili kurum-kurulus görü lerine vurgu yapıldı ı, dava konusu talebin uygun-tutarlı olmadı ı" yönündedir.

Dairemizce yapılan de erlendirmede; Çevre düzeni planı kararlarının kurumlardan ve arazi çalı malarından elde edilen veriler, nüfus projeksiyonları ve yerel idarelerin imar planları, bölgesel yatırım kararları, koruma statülü alanlar ula ım a ları gibi plana girdi sa layan verilerin de erlendirilmesi sonucunda olu turulması dolayısıyla nüfus projeksiyonlarına göre, yerle im alanlarının belirlenmesi, bu do rultuda, tarım alanları, orman alanları, meralar, jeolojik açıdan sakıncalı alanların korunması bu tür alanlarda, münferit kentsel geli me taleplerinin ise plan bütünlü ü gözönünde bulundurularak de erlendirilmesi gerekmektedir.

Genel ilke olarak, plan kararları ile fiziksel çevreyi sa lıklı bir yapıya kavu turmak, yatırımların yer seçimlerini ve geli me e ilimlerini yönlendirmek ve topra ın korunma, kullanma dengesini en rasyonel biçimde belirlemek amaçlanır.

Bu amaç çerçevesinde, Çevre Düzeni Planı ölçe inde hangi usül ve esaslara göre planlama yapılaca ı ayrıntılı olarak ilgili Kanun ve Yönetmeliklerde düzenlenmi tir.

Davaya konu planın genel hükümler ba lı ı altında toplanan hükümlerin 7.1. sayılı maddesinde bu planın plan paftaları, plan hükümleri ve plan açıklama raporuyla bir bütün oldu u, alt ölçekli planlar yapılırken bu belgelerin bütünüünün gözönünde bulundurulaca ı, 7.2 sayılı maddesinde bu plandan ölçü alınarak uygulama yapılamayaca ı düzenlenmi tir.

Çevre düzeni planı ile belirlenen kenstel/kırsal kullanım alanlarının, bu

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

alanların tamamının yapıla maya açılacağını göstermeyece i, bu sınırların ölçü in gerektirdi i üzere makroformu/ geli me yönünü gösterecek ekilde ematik olup alt ölçekli planlara çalı malarında ilgili kurum ve kurulu ların görüşleri do rultusunda do al, yapay ve yasal e ikler çerçevesinde bu planın nüfus kabullerine göre belirlenen alansal büyüklü ü a mayacak ekilde kesinle tirilece i ku kusuzdur.

Yine planın 8.1. sayılı maddesinde bu planda kentsel yerle me alanları hesaplanmı olan nüfus kabulleri esas alınarak kentsel yerle im içindeki yo unluk da ılımının planlama ilkeleri ve nüfus kabulleri dikkate alınarak alt ölçekli planlarda yapılaca ı düzenlenmi tir.

Çevre düzeni planlarının leke plan olmaları nedeniyle uygulama imar planları gibi de erlendirilmeyece i gerekti inde üphe bulunmamaktadır. Nitekim 3194 sayılı Yasanın 8. maddesinin (f) bendi uyarınca kentsel asgari standartların, Bakanlıkça belirlenen esaslar do rultusunda çevre düzeni planı ile belirlenebilece i, uygulamaya ili kin kararların yörenin ko ulları, parselin bulundu u bölgenin genel özellikleri, yapının niteli i ve ihtiyacı, eri ebilirlik, sürdürülebilirlik, çevreye etkisi dikkate alınarak ve ölçüleri verilerek Bakanlıkça belirlenen esaslara göre uygulama imar planında belirlenece i hüküm altına alınmı tır. Davalı idarece bu çerçevede çevre düzeni planı kararları do rultusunda uygulama yapılamamakta olup, mevzuat gere i 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ile nitelikli tarım alanlarının imara açılmasının söz konusu olmadı ı, yerle im alanlarının yasal, do al ve yapay e ikler göz önüne alınarak, ilgili kurum ve kurulu ların görüşleri, Bakanlı ın uygun görüş ü do rultusunda alt ölçekli plan çalı malarında kesinle ece i ifade edilmi tir.

Davaya konu 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının plan notları de erlendi inde, bu plandan ölçü alınarak uygulama yapılamayaca ı, alt ölçekli imar planlarının yapım a amasında ilgili kurum ve kurulu ların görüşlerinin alınaca ı, tarımsal niteli i korunacak alanlarda ise mutlaka ilgili kurumlardan alınan görüş ler do rultusunda yapıla ma olabilece i, çevre düzeni planı ölçü inde getirilen kullanım kararlarının o bölgenin mutlaka yapıla aca ı yönünde olmayaca ı sonucuna ula ılmı tır.

Planlama alanında tarımsal üretimin desteklendi i ve koruma odaklı planlama anlayı ıyla hareket edildi i, öte yandan çevre düzeni planının ematik gösterim tekni i göz önüne alındı ında bu alanlara ili kin olarak alt ölçekli plan çalı malarında 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu ile T.C. Gıda Tanım ve Hayvancılık Bakanlı ı görüşlerinin esas oldu unun ifade edildi i, kıyı alanları ve adalarla alakalı olarak 3621 sayılı Kıyı Kanunu hükümlerinin geçerli olaca ı, zeytinlik alanlar için Türkiye Turizm Stratejisi (2023) ve Eylem Planı (2007-2013) esas olmak üzere korunması-geli tirilmesine yönelik zeytin ana tema olmak üzere koridor olu umuna yönelik stratejilere öncelik verilece i açıktır.

Bununla birlikte, leke plan niteli inde bulunan dava konusu planın ölçü i (1/100.000) gözönünde bulunduruldu unda, parsel bazında plan kararları üretilmesinin söz konusu olmadı ı, genel arazi kullanım kararlarının de erlendirildi i, planın bölge ve havza bazında ve mevzuata uygun olarak tesis edildi i, planlama bölgesinde koruma kullanma dengesinin gözetilmesi gereken alanlardaki

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

yapıla malarda keyfili in önlenmesi ve azami ölçüde korumanın sa lanması için alt ölçekli plan kararlarına esas olacak yapıla ma artlarını ortaya koyan genel arazi kullanım kararları üretildi i anla ıldı ndan bu kısım yönünden mevzuata aykırılık bulunmadı ı görülmü tür.

6. Dava konusu planın do al ve sit alanlarını tahrip edici oldu u, korunması gereken tarım alanlarının ve kıyı bölgelerinin büyük sanayi alanlarına açıldı ı iddiası bakımından

Davacılar iddiası: "Planla do al açıdan hassas alanlar (Kaz Da ları), tarım alanları, orman alanları ve sit alanlarının oldukça yo un oldu u bölge için sanayi, enerji ve maden alanları kararları verildi i, bu alanlar ile bu alanların korunmasına ili kin tüm kanun ve yönetmeliklere aykırı bir geli im öngörüldü ü, tamamı tarım alanında olan Bandırmada olu turulacak en küçük sanayi alanının bölgenin yapısının bozulmasına ve etap etap sanayi alanının büyütülmesine neden olaca ı, bu anlamda bu bölgede olu turulacak herhangi büyüklükteki bir sanayi alanının çevresinde geri dönülmez sorunları beraberinde getirece i, analitik çalı ma yapılmadan, mevcut sanayi alanlarının ihtiyacı ne kadar kar ıldı ı ortaya konulmadan, bilimsel dayana ı olmaksızın yeni sanayi alanlarının önerilmesinin dava konusu planın yeterli bilimsel ve teknik çalı maya dayanmadı ını gösterdi i, tarım alanlarının yok edilece i ve sanayinin çevre ve kıyıları üzerindeki kirletici etkilerinin olumsuz sonuçları olaca ı" yönündedir.

Davalı idare savunması: "Planda yer alan tüm kullanım kararlarının gösterimi ematik olup tanımlanan alanların tamamının bu kullanıma açılaca ı anlamına gelmedi i, plan kararları do rultusunda yapılacak alt ölçekli planlama çalı malarında ilgili kurum ve kurulu görü leri do rultusunda bu sınırların netle ece i, Bozcaada ve Gökçeada ilçelerinde, bu plan kararlarına uygun olarak yer alacak arazi kullanımlarına ili kin uygulamalar öncesinde ve/veya alt ölçekli planlama çalı malarında; do al sit alanları için Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Komisyonu görü ü, arkeolojik sit alanları ve kentsel sit alanları için Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu' görü ü, birden fazla sit kararının bulundu u alanlar için, ilgili kurul ve komisyonun görü lerinin alınmasının zorunlu oldu u, çevre düzeni planlarında gösterimler ematik olmakla birlikte kesin sınırları ve yapıla ma ko ullan çevre düzeni planının ilgili plan hükümlerine uyulmak kaydıyla, ilgili kurum/kurulu ların görü leri do rultusunda alt ölçekli plan çalı maları sırasında belirlenece i, planlama hiyerar isi içerisinde üst ölçekli plan kapsamında "Güney Marmara Bölgesi Bölge Planı"nda söz konusu alanın Bursa ve stanbul illeri ile ba lantılı sanayi oda ı olarak tanımlandı ı, belirlenen alan içerisinde uygulama imar planları onaylanmı olan "sanayi alanı" kullanımında tanımlı bölgelerin yer aldı ı, yine alan içerisinde çalı maları Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlı ınca yürütülmekte olan "Münferit Endüstri Bölgesi" ve "Ana Metal htisas OSB Alanı" kullanımlarının bulunması, bölgenin hem mevcut hem de yatırım kapsamında geli tirilecek olan ula ım ba lantılarıyla eri ilebilirli inin yüksek olması, bölge ve ülke geneline hizmet edebilecek düzeyde altyapı imkanlarının geli tirilebilece i bir konumda ve topografik yapıda olması ve tüm planlama alanı kapsamında yapılan incelemelerde mevcut taleplerin plan kararları ile belirlenen ve ilgili hükümlerle denetim altında tutulması, öngörülen bir alana yönlendirilmesinin, bölge genelinde özellikle do al

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

de erleri ve tarımsal niteli i yüksek arazilerin korunması amacıyla gerekli ve zorunlu olması gerekçeleriyle söz konusu alanın "Sanayi ve Depolama Bölgesi" kullanımında tanımlandı ı" yönündedir.

Bilirki i heyeti görü ü: "TR22 Güney Marmara Bölge Planı raporuna göre Bandırma kentinin önemli bir sanayi kenti oldu unun, lojistik, enerji, ula ım, tarımsal sanayi ve di er sına faaliyetleri, depolama gibi sektörlerde geli im gösterece inin ifade edildi i, çevre düzeni planı paftasına göre Hıdırköy, irinçavı , Bezirciköyü ile kıyı kesimi arasında kalan bölgede kuzey-güney koridorun sanayi ve depolama alanı olarak belirlendi i, bu hususun plan açıklama raporu ile uyumlu oldu u, nitekim sanayi ve depolama alanının plan paftasında "kuzey-güney yönünde koridor" biçiminde tematik olarak ifade edilmesinin arka planında, Bölge Planında dayanak Sanayi ve Liman arasındaki lojistik ili ki ile karayolu ve denizyolu ula ım ba lantılarının "güçlendirilmesi" ile "parçacı-da ınık sanayi geli melerinin bütünlü tirilmesi" gereklili ine vurgu olarak de erlendirilebilece i, Bandırma kentinin sanayi-lojistik-enerji kenti i levi ile bölgesel merkez olarak geli mesinin öngörüldü ü, bu hedef kapsamında Bandırma ilçesinde fiili durumda kurulu elektrik ve do algaz çevrim santrallerinin varlı ı (bölgedeki kurulu gücün yakla ık %96'sı) ile potansiyel enerji alanı niteli i ta ıdı ı, bu bölgenin deniz ula ımı ile desteklenerek sanayi ve depolama alanı olarak geli tirilmesinin hedeflendi i, çevre düzeni planının ilgili mevzuat ba lamında bölge, havza veya il düzeyinde hazırlandı ı, mekânsal ve sektörel stratejiler esas olmak üzere kentsel ve kırsal yerle meler, geli me alanları, sanayi, tanım, turizm, ula ım ve enerji gibi sektörlerle ili kin genel arazi kullanım kararlarını içerd i, plan paftasının esas itibarıyla alt ölçekli planlara referans olarak tematik ve grafik dile dayandı ı, devamla, bu nitelikleri ile alt ölçekli planlara vurgu yapan ilkesel planlar oldu u, sonuç olarak çevre düzeni planı kapsamında Bandırma ilçesi batısında Hıdırköy, irinçavı ve Bezirciköyü ile kıyı kesimi arasında kalan bölgede bulunan sanayi ve depolama alanının, yer seçimi kararı ve ilkesel hedefler ba lamında üst ölçekli plan niteli indeki TR22 Güney Marmara Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı öngörüler i ile uyumlu- tutarlı oldu u, dava konusu talebin planlar-arası kademeli birliktelik ilkesi bakımından uygun olmadı ı" yönündedir.

Dairemizce yapılan de erlendirmede; Çevre düzeni planının üst ölçe i olan TR22 Güney Marmara Bölge Planı raporu uyarınca Bandırma ilçesinin önemli bir sanayi kenti oldu u, Bandırma'nın lojistik, enerji, ula ım, tarımsal sanayi ve di er sına faaliyetleri, depolama gibi sektörlerde geli im gösterece inin belirtildi i, alanın Bursa ve stanbul ile konum olarak ili kili oldu u, plan açıklama raporu ile plan paftasının öngörülen sanayi ve depolama alanına ili kin olarak birbiriyle uyumlu oldu u, alanda öngörülen sanayi ve depolama alanının Bandırma'da bulunan liman vasıtasıyla deniz ula ımına da olanak tanıdı ı, sanayi ve depolama alanı olarak belirlenen alanda uygulama imar planlarında da gösterilmi olan "sanayi alanı" kullanımında tanımlı bölgelerin yer aldı ı anlaşı ldı ından bu kısım yönünden mevzuata aykırılık bulunmadı ı görülmü tür.

7. Çevre düzeni planıyla kıyı alanlarında termik santral yapılmasının önünün açıldı ı iddiası bakımından

Davacılar iddiası: "Plan notlarının 8.36.2. sayılı maddesindeki "Çanakkale-Balıkesir

T.C.
DANI TAY
ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

il sınırı ile evketiye yerle imi arasında 03/12/2013 tarihli, 03 sayılı Mahalli Çevre Kurulu kararı ile belirlenmiş sınırlar içinde, ithal ve yerli kömüre dayalı termik santral kurulumuna ilişkin talepler; ilgili kurum-kurulu görüşleri doğrultusunda, bu planın amaç, ilke ve stratejileri kapsamında bakanlıkça değerlendirilir." hükmünün bölgede termik santrallerin yapımının önünün örtülü bir şekilde açıldığı, kıyı alanı ve tarım alanı olan bölgede böyle bir plan notunun olmasının tüm Çanakkale ve Balıkesir bölgesi için büyük tehlike oluşturduğunu, mevcut durumda iki adet termik santralin bulunduğu alanda, onlarca santral daha yapılmasının önünü açacağı, Kaz Dağları'na bağımlı olmak üzere tüm bölgeyi olumsuz etkileyeceği, tarım alanlarından yerleşme alanlarına kadar çok büyük çevre sorunlarına yol açacağı, termik santraller ve enerji bölgesi olarak tanımlanan alanın, termik santrallerin çevreye, tarım alanlarına, orman alanlarına, toprak ve su kaynaklarına, yaşam alanlarına ve insan sağlığına olan zararları ve kümülatif etkileri de dikkate alındığında büyük zarar vereceği, kurulacak enerji santralinin gücü ve üst sınırı belirtilmediği, doğal alanların yok olduğu bir bölgede alınan bu kararın, sadece Çanakkale Balıkesir de il, tüm Marmara Bölgesini etkileyeceği, planın yargı kararlarına aykırılık teşkil ettiği yönündedir.

Davalı idare savunması: "Anılan hüküm kapsamında söz konusu taleplerin termik santrallerin planlama bölgesindeki rezerv miktarına bağlı olarak yerli kömür ya da ithal kömüre dayalı olmasına göre değerlendirilerek sınırlandırıldığı, yerli kömüre dayalı termik santral kurulabilmesi için başka hiçbir tesiste kullanılmayan 40 milyon ton kömür rezervinin belgelenmesinin gerektiği, ithal kömüre dayalı termik santrallerin ise sadece Çanakkale il sınırı ile evketiye yerleşimi arasında belirlenen alan sınırlarında kurum ve kurulu görüşlerine dayalı olarak gerçekleştirilebileceğinin hükmü altına alındığı, belirlenen/belirlenecek alanlarda uygulamaya geçilmeden önce ÇED olumlu kararının alınması gerektiği" yönündedir.

Bilirkişi heyeti görüşü: "TR 22 Güney Marmara Bölge Planında Çanakkale'de kömüre dayalı üç termik santralin bulunduğu unun belirtildiği, ancak burada mevcut durum analizlerinde, yeni termik santral gerekliliği ya da santral yapılması gerekli alan/bölgelere ilişkin herhangi bir öngörü ya da beklentinin ifade edilmediği, bu yönüyle, termik santral yapımı için üst karar üretilmediği, 8.36.2. sayılı hükmünde ithal ve yerli kömüre dayalı termik santrallerin kurulumuna yönelik olarak Çanakkale-Balıkesir il sınırı ile evketiye yerleşimi arasında yer seçimi kararının belirlendiği, ancak çevre düzeni planı kapsamında enerji üretim alanlarına ilişkin somut verilere dayalı yer seçimi kararlarının ve ölçek-sayısı-istihdam (kapasite) öngörülerinin belirlenmediği, buradan hareketle, 8.36.2. sayılı maddesi içeriğinin mekânsal, demografik ve sektörel projeksiyonları üzerindeki etkilerinin belirsiz olduğu, çevresel etkiler bakımında arazi kullanım kararlarının oluşturulmadığı, termik santral içeriği bakımından sürdürülebilirlik ilkesi temelinde ekolojik-ekonomik karar uyumunun gözatılmadığı, mekânsal-alansal kullanım kararları/yer seçimi tercihlerinin iyi tanımlanmadığı, bu yönüyle, dava konusu talebin gerek ilgili mevzuat gerekse planlama esasları- ehircilik ilkeleri bakımından uygun-tutarlı olduğu" yönündedir.

Dairemizce yapılan değerlendirilmede; Planlama alanının tümünün davacıların iddia ettiği aksine potansiyel termik santral yapılabilir alan olmadığı, Mahalli Çevre Kurulu kararının ekindeki haritada sınırlı alanla alakalı olarak da yerli kömüre dayalı

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

termik santral kurulabilmesi için ba ka hiçbir tesiste kullanılmayan 40 milyon ton kömür rezervinin olması gerekti inin ifade edildi i, 8.36.5 sayılı plan hükmü kapsamında "Kurulmu /kurulacak tesislerde, ilgili mevzuat çerçevesinde çevresel tüm önlemlerin alınması zorunludur. " ve 8.36.5 sayılı plan hükmü kapsamında "...Ancak bu alanlarda uygulamaya geçilebilmesi için Çevresel Etki De erlendirmesi (ÇED) olumlu kararı aranır..." hükümleri ile ekolojik etkilere yönelik önlem ve tedbirlerin alınması gereklili inin öncelikli oldu unun ifade edildi i görülmü tür. Öte yandan Mahalli Çevre Kurulu kararı eki haritadan da termik santral yapılabilecek alanın sınırlandırıldı ı hususu ve plan hükümlerinin de erlendirilmesinden bu kısım yönünden mevzuata aykırılık bulunmadı ı görülmü tür.

Öte yandan dava konusu Çevre Düzeni Planının 8.36.2 sayılı plan hükmünde, "Çanakkale-Balıkesir l sınırı ile evketiye yerle imi arasında 03/12/2013 tarihli ve 03 sayılı Mahalli Çevre Kurulu kararı ile belirlenmi sınırlar içinde, ithal ve yerli kömüre dayalı termik santral kurulumuna ili kin talepler; ilgili kurum-kurulu görü leri do rultusunda, bu planın amaç, ilke ve stratejileri kapsamında Bakanlıkça de erlendirilir." hükmü yer almı olup; davacılar tarafından; söz konusu plan hükmü ile, bölgede termik santrallerin yapımının önünün örtülü bir ekilde açıldı ı, kıyı alanı ve tarım alanı olan bölgede böyle bir plan notunun olmasının tüm Çanakkale ve Balıkesir bölgesi için büyük tehlike olu turdu u, termik santrallerin çevreye, tarım alanlarına, orman alanlarına, toprak ve su kaynaklarına, ya am alanlarına ve insan sa lı na olan zararları ve kümülatif etkileri de dikkate alındı nda büyük zarar verece i, kurulacak enerji santralinin gücü ve üst sınırının belirtilmedi i, do al alanların yo un oldu u bir bölgede alınan bu kararın, sadece Çanakkale ve Balıkesir de il, tüm Marmara Bölgesini etkileyece i ekinde iddialarda bulunulmu tur.

Bunun yanı sıra, planın 8.36.7 sayılı plan hükmünde, "Bu alanlara (enerji tesisleri) ili kin alt ölçekli planlar bu planda de i ikli e gerek kalmaksızın ilgili kurum ve kurulu görü leri do rultusunda yürütülecektir." kuralına yer verilmi tir.

Dairemizce yerinde yaptırılan ke if ve bilirki i incelemesi sonucu düzenlenen raporda, "Dava konusu Çevre Düzeni Planı kapsamında enerji üretim alanlarına ili kin somut verilere dayalı yer seçimi kararlarının ve ölçek-sayısı-istihdam (kapasite) öngörülerinin belirlenmedi i, 8.36.2. sayılı plan hükmünün, çevre düzeni planının mekânsal, demografik ve sektörel projeksiyonları üzerindeki etkilerinin belirsiz oldu u, çevresel etkiler ba lamında arazi kullanım kararlarının olu turulmadı ı, termik santral içeri i bakımından sürdürülebilirlik ilkesi temelinde ekolojik-ekonomik karar uyumunun gözetilmedi i, mekânsal-alansal kullanım kararları/yer seçimi tercihlerinin iyi tanımlanmadı ı, bu yönüyle, dava konusu talebin gerek ilgili mevzuat gerekse planlama esasları- ehircilik ilkeleri bakımından uygun-tutarlı oldu u" ekinde tespitlere yer verilmi ise de; bilirki ilerinin söz konusu ele tirilerinin, dava konusu 8.36.2 sayılı plan hükmü ile de il, enerji tesislerine ait alt ölçekli planların bu planda de i ikli e gerek kalmaksızın yürütülece ine, di er bir deyi le enerji tesislerine yönelik yer seçimi ve mekansal-alansal kullanım kararlarının çevre düzeni planı de il alt ölçekli plan kapsamında de erlendirilece ini düzenleyen 8.36.7 sayılı plan hükmü ile ilgili oldu u anla ılmakta olup; uyu mazlıkta, anılan 8.36.7 sayılı plan

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

hükmü dava konusu edilmemi tir.

8. Planlama bölgesinin bütününün do al ve özel niteliklerine bakılmaksızın maden arama sahasına açık hale getirildi i iddiası bakımından

Davacılar iddiası: "Planda maden alanlarına ili kin hükümlerin esnek bir biçimde kurgulandı ı, hiçbir do al alanın maden açısından sakıncalı ilan edilmedi i, maden sanayi için yalnızca kurum görü ünün yeterli kılarak tüm planlama alanının madencilik için bir potansiyel olarak belirlendi i, 8.2.3.15. sayılı hükmün belirsizlik içerdi i, maden i letme izni alınan alanlarda maden sanayinin de kurulmasını serbest bırakmanın tüm do al alanların sanayi baskısı altında olmasının önünü açaca ı, özellikle Kazda ları ve Biga yarımadasında yapılacak metalik maden i letmecili inin toprak, yeratı ve yerüstü su kaynaklarına, ekosisteme, ormanlara, tarım alanlarına ve tarımsal üretime, do al ya ama, insan sa lı na olan olumsuz etkileri ve barındırdı ı riskler nedeniyle geri dönü ü imkansız zararlara yol açaca ı, ayrıca "Geçici Tesis Niteli inde Olmayan Maden Sanayi" tanımı Maden Kanununda yer almadı ı, planın yargı kararlarına aykırılık te kil etti i" yönündedir.

Davalı idare savunması: "İgili plan hükümlerinde maden i letme tesisleri, geçici tesisler ve ocakların faaliyetleri ve bu alanlarda yapıla ma artları ba ta Maden Kanunu ve ÇED Yönetmeli i ile ilgili di er mevzuatlar olmak üzere yasal mevzuat ile sınırlandırıldı ı, çevresel tüm önlemlerin alınması, geçici tesislerin maden ruhsatının veya rezervinin süresi ile sınırlandırılması, içme ve kullanma suyu kaynaklarının mutlak, kısa ve orta mesafeli koruma ku aklarında madencilik faaliyetlerine izin verilmeyece inin hüküm altına alındı ı, bununla birlikte maden tesislerine ili kin ruhsatlandırma i lemi ilgili kurumun yetki ve sorumlulu unda olmakla birlikte madencilik alanlarında ÇED Yönetmeli i ve di er mevzuat hükümlerine uyulmasının hüküm altına alındı ı, faaliyet alanlarının ÇED sürecine tabi olması ve ÇED sürecinin olumsuz sonuçlanması halinde faaliyetin yapılmasının olmadı ı, ayrıca maden alanlarına ili kin yürütülen ÇED süreçlerine açılan davaların sonuçlanması ve sürecin durdurulması halinde zaten mahkeme kararına göre i lem tesis edilece i" yönündedir.

Bilirki i heyeti görü ü: "Çevre Düzeni Planının ematik-çizgisel ifade biçimi ile ölçe in gerektirdi i ayrıntı bakımından yeterli-gerekli düzeyde yönlendirici açıklamaları içerdi i, genel önlemlere ili kin gerekliliklerin vurgulandı ı, madencilik alanlarının tamamının ruhsatlandırılmı oldu unun ifade edildi i, bu çerçevede, alan/bölge bütününde madencilik faaliyet konu ve alanlarına ili kin olarak güncel, çevreye en az zarar verecek teknolojinin kullanımı ile rezervin tükenmesi veya çe itli nedenlere ba lı atıl maden alanları çevreye geri kazandırılacak alanlar niteli inde geli tirilmesi gibi konuların ifade edildi i, Sa lık Koruma Bandı ile çme- Kullanma Su Kaynaklarına ili kin Mutlak, Kısa, Orta ve Uzun Mesafeli Koruma Ku akları ile Mahalli Çevre Kararlarının esas olaca ının ifade edildi i, dava konusu talebin gerek ilgili mevzuat gerekse planlama esasları- ehircilik ilkeleri bakımından uygun olmayaca ı" yönündedir.

Dairemizce yapılan de erlendirmede; Çevre düzeni planı kararları, kurumlardan ve arazi çalı malarından elde edilen veriler, nüfus projeksiyonları ve yerel idarelerin imar planları, bölgesel yatırım kararları, koruma statülü alanlar ula ım a ları gibi plana girdi sa layan verilerin de erlendirilmesi sonucunda olu turulması gereken

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

planlardır.

Dolayısıyla nüfus projeksiyonlarına göre, yerle im alanlarının belirlenmesi, bu do rultuda, tarım alanları, orman alanları, meralar, jeolojik açıdan sakıncalı alanların korunması ve bu tür alanlarda, münferit kentsel geli me taleplerinin ise plan bütünlü ü gözönünde bulundurulurak de erlendirilmesi gerekmektedir.

Genel ilke olarak, plan kararları ile fiziksel çevreyi sa lıklı bir yapıya kavu turmak, yatırımların yer seçimlerini ve geli me e ilimlerini yönlendirmek ve topra ın korunma, kullanma dengesini en rasyonel biçimde belirlemek amaçlanır.

Çevre Düzeni Planı Hükümlerinin 4.40. sayılı maddesinde maden alanlarının 3213 sayılı "Maden Kanunu" ve ilgili yönetmelik hükümlerine tabi oldu u belirtilmi tir.

Plan Hükümlerinin 8.27.3. sayılı maddesinde su kaynaklarının zarar görmesine neden olacak biçimde, su kaynakları koruma alanları içinde ta oca ı, maden i letmesi vb. ocaklar açılmaz, patlatma yapılamaz hükmü, Maden Alanları (letme Tesisleri, Geçici Tesisler ve Ocaklar) ba lıklı 8.30. sayılı maddesinin 1. fıkrasında madencilik faaliyetlerinde, 3213 sayılı "Maden Kanunu" ve ilgili yönetmelik hükümlerine uyulaca ı, 5. fıkrasında madencilik faaliyet alanlarında "ÇED Yönetmeli i" ve di er mevzuat hükümlerine uyulaca ı, 6. fıkrasında madencilik faaliyetlerinde çevreye zarar verilmemesi için her türlü önlemin tesis sahiplerince alınaca ı ve devamı fıkralarda ise içme ve kullanma suyu kaynaklarının mutlak, kısa, uzun ve orta mesafeli koruma ku aklarında belirli artlar dahilinde madencilik faaliyetlerine izin verilmeyece i, içme ve kullanma suyu kaynaklarının uzun mesafeli koruma ku aklarında yapılacak madencilik faaliyetleri sırasında içme suyunun kirletilmemesinin sa lanaca ı, maden ruhsat süresinin veya maden rezervinin bitmesi halinde i letme sahasının çevre ile uyumlu hale getirilece i, mahalli çevre kurulu kararı ile bu alanlara yönelik plan kararlarını sınırlandırıcı karar alınabilece i hükümleri düzenlenmi tir.

Plan Açıklama Raporunun 3.2.4. sayılı Madencilik ba lıklı maddesinde maden çıkarılması ve i letilmesine kadar olan tüm süreçte en önemli unsur olarak çevresel de erler ve kirlilik yaratıcı faaliyetlerin engellenmesi gibi önceliklere yer verilece i, maden çıkarımından sonra rezervin tükenmesi veya çe itli nedenlere ba lı atıl maden alanları çevreye geri kazandırılacak alanlar niteli inde geli tirilece i, maden çıkarım ve i letilmesine dayalı olarak güncel, çevreye en az zarar verecek teknolojinin kullanılmasının sa lanaca ı, 5.1. sayılı Çevreye Yönelik Senaryolar ba lıklı maddesinde maden sahaları çıkarım ve i leme faaliyetlerine ili kin ilgili yasal çerçeve hükümlerine yönelik öncelikli olarak çevresel de erlerin korunması kıstasları dikkate alındı ı, 5.2.1.1. sayılı maddesinde madencilik faaliyetlerinin tarım alanları tahribatına neden olmayacak alanlara yönlendirilece i, 5.2.2. sayılı maddesinde madencilik faaliyetlerinin çevreye duyarlı, çevresel de erlere olumsuz etki yaratmayacak uygun alanlarda gerçekte tirilece i belirtilmi tir.

Plan Açıklama Raporu ve Plan Hükümlerinin de erlendirilmesinden, madencilik gibi tahribatı yüksek faaliyetlerin tarım alanları ve su kaynakları gibi alanlarda çevreye etkilerinin minimize edilecek ekilde hükümlere ve kısıtlamalara yer verildi i, faaliyeti biten sahaların çevreye geri kazandırılaca ı, çevreye zarar vermeyecek teknoloji

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

kullanımının öngörüldü ü, çevresel de erlerin korunacına ilikin hükümlerin öngörüldü ü hususları gözetildi inde davacıların iddialarının aksine tüm planlama alanının potansiyel maden sahası olarak belirlenmedi i, çevresel de erlerin ve do al yapının tahrip olmasının engelleyici/sınırlayıcı hükümlerle maden alanlarının zararlarının en aza indirgenmesi için yeterli ve açıklayıcı düzenlemelere yer verildi i görülmü tür.

Öte yandan madencilik faaliyetlerinde üstün koruma sa layan Maden Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine uyulacanın da belirtilmesiyle madencilik faaliyetinin mevzuat boyutundaki kısıtlamalara tabi olaca ı da açık oldu undan bu kısım yönünden mevzuata aykırılık bulunmadı ı görülmü tür.

9. Ula ım kararlarının telafisi güç zararlar do uraca ı iddiası bakımından

Davacılar iddiası: "Yapımı planlanan Çanakkale Köprüsü ba lantılı planlanan otoyolun yol güzergahı ile ba lantı yolları üzerinde yapıla ma baskısı meydana getirece i, bölgenin do al alanlarının kaybolması riskini ta ıdı ı, planlanan otoyolun Avrupa yakası Gelibolu Yarımadası güzergahı özel çevre koruma bölgesi sınırları içerisinde kalmakla beraber mevcut tarım arazilerinden ve Koruda ı'ndan geçerek nereye ba landı ının belirtilmedi i, di er yandan Lapseki İlçesi sınırlarında yapılması öngörülen havaalanının da otoyol kararı gibi bilimsellikten oldukça uzak oldu u, havaalanı yapılacak bölgenin 1. derece tarım arazisi oldu u, pist iyile tirilmesi tamamlanan ve hizmet veren Çanakkale Havaalanıyla arasında 30 km mesafe oldu u; demiryolu plan açıklama raporunda Çanakkale ehir merkezi ile ba lantısı olmasına ra men paftalardaki güzergahın daha farklı oldu u, demiryolu güzergahının Biga merkezinden sonra ormanlık alanlardan geçmeyerek denizle sonlandı ı, Çanakkale merkez ile Lapseki ilçeleri demiryolu güzergahında bulunmadı ından dolayı planlanan demiryolunun neye hizmet edece i anla ılmadı ı, ula ım a larının bilimsel çalı malara ve teknik görü lere dayalı analizlere dayanmadı ı" yönündedir.

Davalı idare savunması: "Planda ematik olarak gösterimi yapılmı olan köprü projesinin Karayolları Genel Müdürlü ü'nün sorumlulu unda olup anılan kurumdan elde edilen veriler do rultusunda plana aktarıldı ı, 16/02/2015 tarihinde ve 05/06/2015 tarihinde onaylanan yürürlükteki Çevre Düzeni Planında yer alan "7.21. Bu planda öngörülen devlet yatırımlarımı (demiryolu, karayolu, havayolu, denizyolu vs. ula ım güzergahları/elemanları, okul, hastane vs. sosyal/teknik altyapı yatırımları) ilikin kullanım kararlarının i lerlik kazanabilmesi için ilgili kurum/kurulu ça yatırım programına alınmasının gereklidir. Güzergahlar/yer seçimleri ematik olup ilgili kurum/kurulu ça yapılacak teknik etüt çalı malarından sonra kesinlik kazanacaktır." hükmü uyarınca öngörülen devlet yatırımlarına (demiryolu, karayolu, havayolu, denizyolu v.b. ula ım güzergahları/elemanları, okul, hastane v.s. sosyal/teknik altyapı yatırımları) ilikin kullanım kararlarının i lerlik kazanabilmesi için ilgili kurum/kurulu ça yatırım programına alınması gerekti i, özellikle ölçe i gere i 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planlarında gösterimlerin ematik olması dolayısıyla yer seçimleri ve güzergahlarının teknik etüt çalı maları sonucunda kesinlik kazanarak netle tirilmesi söz konusu oldu u, bu kapsamda planda karar getirilen bu projelerin kesin olarak uygulanabilmesi ve güzergahlarının netle tirilmesinin alt ölçekli etütlere ve kurum kurulu görü lerine ba lı oldu u" yönündedir.

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

Bilirki i heyeti görü ü: "Çevre Düzeni Planı ula ım kararlarının planların kademeli birlikteli i ilkesi gere ince üst ölçekli planlar niteli indeki Onuncu Kalkınma Planı ve TR22 Bölge Planı 2023 Ula ım Kararları ile uyumlu-tutarlı oldu u, ulusal karayolu, demiryolu ve havayolu projelerinin ilgili lojistik sektörlerde bölge bütününe ve ulusal a a bütünüle ik yatırım programlarının parçası olarak belirlendi i, bu çerçevede, ula ım kararlarının ulusal yatırım programları kapsamında ele alınan projeler niteli inde oldu u, dolayısıyla, çevre düzeni planının çizgisel- ematik ifade biçimi ba lamında ilkesel olarak ifade edildi i, uygulama sürecinin ise yatırımcı kurumlar tarafından gerçekleştirilece i, uygulama sürecinde ilgili kurum-kurulu görü lerinin esas oldu unun ifade edildi i, çevre düzeni planı plan hükümleri esas olmak üzere "ilgili kurum-kuruluş görü leri ile alt ölçekli planlarda yapılacak teknik etüt ve analizler ile somutla tırılabileninin" ifade edildi i, dava konusu talebin ilgili mevzuat gerekse planlama esasları- ehircilik ilkeleri bakımından uygun olmayaca ı" yönündedir.

Dairemizce yapılan de erlendirmede; TR22 Güney Marmara Bölgesi (2014-2023) Bölge Planının 6.1.4.1. sayılı Karayolu ba lıklı bölümünde Kınalı-Tekirda -Çanakkale-Sava tepe Otoyolu Projesi ba lamında Avrupa'dan gelerek Ege ve Akdeniz'e akacak trafi in Çanakkale Bo azı üzerinden geçi ine yönelik Çanakkale Bo azı'nın asma bir köprüyle geçmesinin planlandı ının, 6.1.4.3. Demiryolu ba lıklı bölümünde bölge içi ve bölgeler arası eri ilebilirli in geli tirilmesi için Çanakkale'nin demiryolu a ına dâhil edilerek Bandırma-Biga-Çanakkale ba lantısının sa lanması ve Çanakkale ilinin eri ilebilirli inin geli tirilmesi gereklili inin belirtildi i görülmü tür.

Plan Hükümlerinin 7.21. sayılı maddesinde bu planda öngörülen devlet yatırımlarına (demiryolu, karayolu, havayolu, denizyolu v.s. ula ım güzergahları/elemanları, okul, hastane v.s. sosyal/teknik altyapı yatırımları) ili kin kullanım kararlarının i lerlik kazanabilmesi için ilgili kurum/kurulu ça yatırım programına alınmasının gerekli oldu u, güzergahlar/yer seçimleri ematik olup ilgili kurum/kurulu ça yapılacak teknik etüt çalı malarından sonra kesinlik kazanaca ı belirtilmi tir.

Plan Açıklama Raporunun Ula ım Kararları ba lıklı 6.3.7. sayılı maddesinde gerçekleştirile me oranına ba lı olarak; önemli Sanayi ve Lojistik Merkez alanları ile yerle im odaklı olarak Gelibolu, Karabiga, Biga, Balıklıçe me ve Gelibolu Yarımadası köprü geçi ine paralel ba lantılı demiryolu ile Küçükkuuyu ve Altınova arası hafif raylı sistem önerildi i, planlama bölgesi için önerilmi havayolu ula ımı için Lapseki'de yeni havaalanı öngörüsünde bulunuldu u, bu havaalanı ile ilgili yatırım kararları ve mekânsal kullanım alanı, plan döneminde ilgili kurum ve kurulu öngörüsüyle belirlenece i ifade edilmi tir.

Yukarıda anılan düzenlemeler ı ında çevre düzeni planının üst ölçekli planlarla uyumlu oldu u, ula ımla alakalı alınmı olan kararların yatırım programları çerçevesinde de erlendirilen projeler oldu u, projelerin hayata geçirilmesi ve uygulanmasında ilgili kurum ve kurulu ların görü lerine vurgu yapıldı ı, çevre düzeni planının leke plan olması itibarıyla plan üzerinden ölçü alınarak uygulama yapılamayaca ı ve kesin sınırların teknik etütler neticesinde alt ölçekteki planlarda netle tirilece i hususları gözetildi inde bu kısım yönünden mevzuata aykırılık

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

bulunmadı ı sonucuna ula ılmı tır.

10. Gökçeada ve Bozcaada için getirilen hükümlerin yapılaşma baskısı olu turaca ı, do al sit alanlarının yapılaşma riski altında kalaca ı iddiası bakımından

Davacılar iddiası: "Özel hükümlerde düzenlenen kentsel tasarım rehberinin kararların uygulanması a masında önemli sorunlara yol açabilece i, kentsel tasarım rehberinin ülkemiz planlama sisteminde yer almadı ı, bu hususa ili kin ciddi yasal bo luklar oldu u, do al sit alanlarında yapılaşma kararları öngöröldü ü, Bozcaada güneyindeki koylara günübirlik turizm alanları kullanımı getirildi i, adaların içinde 1. derece yolların önerildi i, Gökçeada'da bulunan otelin ruhsatının iptal edildi i ancak buna ra men planda yer aldı ı, Gökçeada'nın güneyinde ve kıyılarında öngörülen turizm alanlarının ciddi turizm baskısı yarataca ı, adaların özelliklerinin yitirilece i ve adanın turizm açısından dahi olumsuz etkilenece i" yönündedir.

Davalı idare savunması: "Bozcaada'nın güneyinde yer alan "Kentsel Geli me Alanı" kullanımında tanımlı alanlar ile Gökçeada'da yer alan "Kentsel Geli me Alanı", "Turizm Tesis Alanı" gibi kullanım kararlarının iletilen itirazlar ve plan bütününde yapılan de erlendirmeler do rultusunda, planın yerle im birimi için yeniden belirlenen hedef yılı nüfus kabulleri de göz önünde bulundurularak, dönemin mevzuatına uygun olarak onaylanmı 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planı (Bozcaada-1993 tarihli) ve 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planı (Gökçeada-1996 tarihli) plan kararlarının yerle imin ihtiyaçları için yeterli olaca ı de erlendirilerek, ada genelindeki plan kararlarının yeniden düzenlendi i ve özellikle Bozcaada'nın güneyindeki "Kentsel Geli me Alan" kararlarının tamamına yakını ile Gökçeada'daki "Turizm Tesis Alanı" tanımlı bölgelerin bir kısmının, "Bölgesel Çalı ma Alanı" gibi kullanım kararları 16/02/2015 tarihli onama i lemi kapsamında iptal edilerek yürürlükten kaldırıldı ı, öte yandan Bozcaada ve Gökçeada ilçelerine getirilen özel hükümler kapsamında bu plan kararlarına uygun olarak yer alacak arazi kullanımlarına ili kin uygulamalar öncesinde ve/veya alt ölçekli planlama çalı malarında; do al sit alanları için, "Tabiat Varlıklarını Konuna Bölge Komisyonu" görü ü, arkeolojik sit alanları ve kentsel sit alanları için, "Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu" görü ü, birden fazla sit kararının bulundu u alanlar için, ilgili kurul ve komisyonun görü lerinin alınmasının zorunlu oldu u, Bozcaada ve Gökçeada ilçelerine özgü hazırlanacak kentsel tasarım rehberlerinin; adaların mevcut kimliklerini olu turan do al, kültürel, mekansal ve sosyal de erlerinin nicelik ve niteliklerini ortaya çıkararak, ada kimli inin korunması ve de er kazandırılmasını, yapıların birbirleriyle ve çevresiyle uyum içerisinde, ada ile bütünlük olu turmasını sa layacak biçimde ve detayda (ada bütünündeki tüm arazi kullanım kararlarına yönelik olmak üzere parsel tipolojileri, yapılaşma ko ulları, yapı malzemeleri, mimari proje vb. nitelikleri tanımayan) alt ölçekli planlara ve uygulamalara esas kullanılacak belge niteli inde hazırlanmasının esas oldu u, özellikle tarım alanlarının korunması ve sürdürülebilirli inin sa lanması amacıyla 16/02/2015 tarihinde onaylanan plan kapsamında Bozcaada ve Gökçeada'da barınma amaçlı yapı yapılması ilgili plan hükmüyle yasaklandı ı, ruhsatının iptal edildi i belirtilen otel alanına ili kin parsel ölçe inde çevre düzeni planında düzenleme yapılması mümkün olmadı ı" yönündedir.

Bilirki i heyeti görü ü: "Çevre Düzeni Planında do al sit alanları için gerek statü

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

sınıflaması gerekse mekânsal-alansal sınırlar için ilgili Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Komisyonu kararlarının belirleyici oldu u/olaca ı, Çevre Düzeni Planının ölçe in gerektirdi i ayrıntı esas olmak üzere tematik-çizgisel ifade tekni i ba lamında kod ve alansal leke biçiminde ifade edildi i, dolayısıyla, statü sınırlarına ili kin mekânsal-alansal gösterimleri ifade etmeyece i, bu konudaki mekânsal-i levsel kullanım ayrıntıları ile sit alanları ile çakı ma ve etkile im durumlarının ilgili koruma kurul/komisyonlar kararları esas olmak üzere alt ölçekli planların konusu olaca ı, Bozcaada ve Gökçeada İlçelerinin özgün do al ve mimari kimli inin korunmasına yönelik Kentsel Tasarım Rehberleri hazırlanması gereklili ine vurgu yapıldı ı, Kentsel Tasarım Rehberlerinin do al ve fiziksel/yapısal bütünlük ve uyum esas olmak üzere ada kimli inin korunması ve de er kazandırılmasının alt ölçekli plan ve uygulamalar ile esas olaca ı, dava konusu talebin gerek planlama esasları, ehircilik ilkeleri gerekse kamu kaynaklarının etkin ve yerinde-gere ince kullanımı ba lamında kamu yararı ve hizmet gere inin kar ılanması ilkesi bakımından uygun-tutarlı olmadı ı" yönündedir.

Dairemizce yapılan de erlendirmede; Çevre düzeni planının 8.40 sayılı Bozcaada ve Gökçeada ilçelerine ili kin özel hükümlerinin 8.41.1 sayılı maddesinde; Bozcaada ve Gökçeada ilçelerindeki arazi kullanım kararlarının kesin sınırları; do al, yapay ve yasal e ikler, ilgili kurum ve kurulu görü leri ile a a ıda yer alan plan hükümleri kapsamında alt ölçekli planlarda ilgili idarelerince belirlenece i, 8.41.2 sayılı maddesinde; Bozcaada ve Gökçeada ilçelerinde, alt ölçekli planlar ve uygulamalardan önce ada bütününde kentsel tasarım rehberinin belediyesince hazırlanması zorunlu oldu u, 8.41.3 sayılı maddesinde; Bozcaada ve Gökçeada ilçelerinde, bu plan kararlarına uygun olarak yer alacak arazi kullanımına ili kin uygulamalar öncesinde ve/veya alt ölçekli planlama çalı malarında; do al sit alanları için, "Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu" görü ü, arkeolojik sit alanları ve kentsel sit alanları için, "Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu" görü ü, birden fazla sit kararının bulundu u alanlar için, ilgili kurul ve komisyonun görü lerinin alınması zorunlu oldu u, 8.41.4 sayılı maddesinde; Bozcaada ve Gökçeada ilçelerine özgü hazırlanacak kentsel tasarım rehberlerinin; adaların mevcut kimliklerini olu turan do al, kültürel, mekansal ve sosyal de erlerinin nicelik ve niteliklerini ortaya çıkararak, ada kimli inin korunması ve de er kazandırılmasını, yapıların birbirleriyle ve çevresiyle uyum içerisinde, ada ile bütünlük olu turmasını sa layacak biçimde ve detayda (ada bütünündeki tüm arazi kullanım kararlarına yönelik olmak üzere; parsel tipolojileri, yapıla ma ko ulları, yapı malzemeleri, mimari proje vb. nitelikleri tanımlayan) alt ölçekli planlara ve uygulamalara esas kullanılacak belge niteli inde hazırlanmasının esas oldu u, 8.41.5 sayılı maddesinde; Bozcaada ve Gökçeada İlçelerinin özgün niteliklerini korumaya ve sürdürülebilirli ini sa lamaya yönelik olarak alınması gerekli çevresel önlemler ve bu kapsamda ihtiyaç duyulacak yönetim modelleri, kentsel tasarım rehberi kapsamında tanımlanaca ı, 8.41.6 sayılı maddesinde; bu planın genel hükümleri kapsamında Bozcaada ve Gökçeada ilçelerinde yapılacak imar planlarında ve uygulamalarda ada bütününde hazırlanacak kentsel tasarım rehberinde belirlenen ko ullara uyulması zorunlu oldu u, 8.41.7 sayılı maddesinde; kentsel tasarım rehberinde; tarım alanlarında do al zemin yapısının ve bitki örtüsünün bozulmasını önleyici tedbirler ile tarım arazilerinin korunmasına

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

yönelik özel hükümlerin olu turulması zorunludur. Tarım arazilerinin sürdürülebilirli ini sa lamak üzere; barınma amaçlı yapı yapılmasına izin verilmez. Bu alanlardaki di er yapıla ma ko ulları ise, bu planın tarım alanlarına ili kin yapıla ma ko ulları a ılmamak üzere, hazırlanacak kentsel tasarım rehberleri ile belirlenece i, 8.41.8 sayılı maddesinde; yerel kalkınmanın sa lanabilmesi için, tarım alanlarında yer alan zeytin, üzüm gibi özel ürünlerin i lenmesine yönelik küçük ölçekli tarımsal amaçlı entegre tesisler; tarımsal faaliyetin bütünlü ünü bozmadan, kentsel tasarım rehberinde bu yapıla malara ili kin belirlenecek ko ullar ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı nın verece i izinler do rutusunda yapılabilece i, 8.41.9 sayılı maddesinde; Bozcaada ve Gökçeada ilçelerinde, hangi kullanıma ayrılı mı olursa olsun, münferit tescilli yapıların kullanımına yönelik olarak kültür varlıklarını koruma bölge kurulu müdürlü ünün uygun görece i avan proje ve restorasyon projesi do rultusunda yapı fonksiyonu de i tirilebile i düzenlemelerine yer verilmi tir.

Kensel Tasarım Projesi imar mevzuatında yeni bir kavram olup, ilk defa Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeli inin tanımlar ba lıklı 4. maddesinin, 1 bendinin, g fıkrasında: "Do al, tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik özellikler ile arazi yapısı dikkate alınarak, tasarım amacına göre kütle ve yapılanma düzeni veya açık alan düzenlemelerini içeren; ta it ula ımı, otopark ve servis ili kileri ve yaya dola ım ili kilerini kuran; yapı, sokak, doku, açık ve ye il alanların ili kisini ve kentsel mobilya detaylarını gösteren; altyapı unsurlarını bütüncül bir yakla ımla disiplinler arası olarak ele alan; imge, anlam ve kimlik özelliklerini ifade eden; tasarım ilke ve araçlarını içeren uygun ölçekteki projeyi ifade eder" ekinde tanımlanmı tir.

Çevre ve ehircilik Bakanlığı nca Onaylanacak Kentsel Tasarım Projelerinin Hazırlanmasına ve De erlendirilmesine li kin Yönergenin tanımlar ba lıklı 3. maddesinde 1. fıkrasının (f) bendinde Kentsel Tasarım Rehberi: Tasarım mekânının imge, anlam ve kimlik kazanmasını, var olan kimli in korunması ve kimli e de er kazandırılmasını, estetik ve sanat de erinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük olu turacak ekilde düzenlenmesini ve bütünde kentsel mekanın kalitesini artırmayı amaçlayan, tasarım ilkeleri ve uygulamaya yönelik alternatifleri ve yazılı-görsel detayları barındıran, uygulamayı yönlendiren belge olarak tanımlanmı olup, yönergede kentsel tasarım rehberinin amacı, nasıl hazırlanaca ı konularında gerekli düzenlemeler yapılmı tir.

Her ne kadar davacılar tarafından do al sit alanlarında yapıla ma kararları öngörüldü ü, Bozcaada güneyindeki koylara günübirlilik turizm alanları kullanımı getirildi i, Gökçeada'nın güneyinde ve kıyılarında öngörülen turizm alanlarının ciddi turizm baskısı yarataca ı iddia edilmi se de yukarıda anılan plan hükümleri uyarınca do al veya arkeolojik sit alanlarına ili kin ilgili Kurul veya Komisyon görü ü alınmadan uygulamaya geçilemeyece i belirtilmi , di er taraftan çevre düzeni planı paftasının incelenmesinden ise Gökçeada'da günübirlilik turizm alanı olarak belirlenen kısımların büyük bir kısmının do al veya arkeolojik sit alanı sınıırıyla çakı tı ı gözetildi inde bu alanlara ili kin olarak da ilgili Kurul veya Komisyon görü ü alınmadan uygulamaya geçilemeyece i gözetildi inde sit alanlarına ili kin yeterli ve

T.C.
DANI TAY
ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

gerekli koruma hükümlerinin öngörüldü ü anla ılmı tır.

Bununla birlikte davacıların iddia etti inin aksine ruhsatı iptal edildi i belirtilen otele ili kin leke plan olması itibarıyla parsel ölçe inde çevre düzeni planında düzenleme yapılmasının da mümkün olmadı ı görülmektedir.

Öte yandan; Dairemizde görülen Gökçeada Gönüllüleri Derne i tarafından 05/06/2015 tarihinde onaylanan çevre düzeni planına kar ı açılan E:2015/10730 sayılı ve Bozcaada Belediye Ba kanlı ı tarafından 20/08/2014 tarihinde onaylanan çevre düzeni planına kar ı açılan açılan E:2015/732 sayılı dava dosyaları kapsamında 03/05/2018 tarihli, Gökçeada ve Bozcaada üzerindeki yolların kaçınıcı derece yol olduklarının bildirilmesine ili kin ara kararına davalı Çevre ve ehircilik Bakanlı ı tarafından verilen cevaplarda Gökçeada ve Bozcaada üzerinde 1. derece yol öngörülmedi i, öngörülen yolların tamamının 2. ve 3. derece karayolu oldu unun belirtildi i görüldü ünden davacıların adalar üzerinde 1. derece yollar öngörüldü ü iddiasının da dayanaksız kalmı tır.

Bu durumda dava konusu çevre düzeni planının, bölge ve havza bazında ve mevzuata uygun olarak tesis edildi i, Bozcaada İçesinin özgün niteliklerini korumak ve sürdürülebilirli ini sa lamak amacıyla tarım arazilerinin korunmasına yönelik olarak dava konusu planla özel hükümler getirildi i ve bu kapsamda, tarım arazilerinde barınma amaçlı yapı yapılmasına izin verilmedi i, ilçenin do al ve arkeolojik sit konumunun ve tarım alanlarının mevcut dokusunun korunması, ada bütününde do al yapıyı bozacak yapıla maların önlenmesi amacıyla alt ölçekli plan kararlarına esas olacak genel arazi kullanım kararlarının üretildi i anla ılmakla, davacıya ait ta inmazlarda barınma amaçlı yapı yapılmasına izin verilmemesinde ehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına aykırılık bulunmamaktadır.

Ele alınan açıklamalar ı ı nda yukarıda de erlendirilen kısımlar yönünden mevzuata uygun oldu u sonucuna ula ılmı tır.

Öte yandan Çevre Düzeni Planının 8.41.6, 8.41.7 ve 8.41.8 sayılı plan hükümleri yönünden de erlendirmek gerekirse;

14/06/2014 tarihli, 29030 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlü e giren Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli inin Tanımlar ba lıklı 4. maddesinde "Çevre Düzeni Planı: Varsa mekânsal strateji planlarının hedef ve strateji kararlarına uygun olarak orman, akarsu, göl ve tarım arazileri gibi temel co rafi verilerin gösterildi i, kentsel ve kırsal yerle im, geli me alanları, sanayi, tarım, turizm, ula ım, enerji gibi sektörlerle ili kin genel arazi kullanım kararlarını belirleyen, yerle me ve sektörler arasında ili kiler ile koruma-kullanma dengesini sa layan 1/50.000 veya 1/100.000 ölçekteki haritalar üzerinde ölçe ine uygun gösterim kullanılarak bölge, havza veya il düzeyinde hazırlanabilen, plan notları ve raporuyla bir bütün olarak yapılan plan";

"Nazım mar Planı: Mevcut ise çevre düzeni planının genel ilke, hedef ve kararlarına uygun olarak, arazi parçalarının genel kullanı biçimlerini, ba lıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yo unluklarını, çe itli kentsel ve kırsal yerle me alanlarının geli me yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarını, ula ım sistemlerini göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

esas olmak üzere, varsa kadastral durumu i lenmi olarak 1/5.000 ölçekte, büyük ehir belediyelerinde 1/5000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte, onaylı halihazır haritalar üzerine, plan notları ve ayrıntılı raporuyla bir bütün olarak hazırlanan plan";

"Uygulama imar planı: Nazım imar planı ilke ve esaslarına uygun olarak yörenin ko ulları ve planlama alanının genel özellikleri, yapının kullanım amacı ve ihtiyacı, eri ilebilirlik, sürdürülebilirlik ve çevreye etkisi dikkate alınarak; yapıla maya ili kin yapı adaları, kullanımları, yapı nizamı, bina yüksekli i, taban alanı katsayısı, kat alanı kat sayısı veya emsal, yapı yakla ma mesafesi, ön cephe hattı, ifraz hattı, kademe hattı, ada ayırım çizgisi, ta it, yaya ve bisiklet yolları, ula ım ili kileri, parkları, meydanları, kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarını, gerekti inde; parsel büyüklükleri, parsel cephesi ve derinli i, arka cephe hattı, yol kotu ve bu kotun altındaki kat adedi, ba ımsız bölüm sayısı gibi yapıla ma ve uygulamaya ili kin kararları, uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve di er bilgileri ayrıntıları ile gösteren ve varsa kadastral durumu i lenmi olarak 1/1.000 ölçekte onaylı halihazır haritalar üzerinde, plan notları ve ayrıntılı raporuyla bir bütün olarak hazırlanan plan" ekinde tanımlanmı tır.

Yönetmeli in 7.maddesinin (f) fıkrasında, mekansal planların hazırlanması a amasında do al, tarihi ve kültürel de erlerin koruma ve kullanma dengesinin sa lanmasının esas oldu u, 14. maddesinin 1. fıkrasında ise mekânsal strateji planlarında; do al, tarihi ve kültürel de erlerin korunması, kaynakların sürdürülebilir kullanımının sa lanması, kamu yararı, kaynak kullanımında etkinlik, verimlilik ve saydamlı ın sa lanmasının esas oldu u kurala ba lanmı tır.

Yukarıda yer verilen Yönetmelik hükümlerinin de erlendirilmesinden, bir bölgedeki arazi parçalarına yönelik, genel kullanı biçimlerinin, ba lıca bölge tiplerinin, bu bölgelerin gelecekteki nüfus yo unluklarının ve gerekti inde yapı yo unlu unun, varsa Çevre Düzeni Planına uygun olarak, 1/5000 ölçekli nazım imar planları ile; bu planlardan daha detaylı olarak ise söz konusu alanın yapı adalarının ve bunların yo unluk ve düzeninin, di er bir deyi le alandaki yapıla ma ve uygulamaya ili kin kararların 1/1000 ölçekli uygulama imar planları ile belirlenmesi gerekmektedir.

Di er taraftan, do al, tarihi ve kültürel de erlerin korunması, kullanılması ve bunların sürdürülebilir nitelikte kullanılmasının sa lanmasına yönelik ilkelerin mekansal planlarla ortaya konulması gerekti i ku kusuzdur.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli i'nin 4. maddesinin (g) fıkrasında, kentsel tasarım projesinin, do al, tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik özellikler ile arazi yapısı dikkate alınarak, tasarım amacına göre kütle ve yapılanma düzeni veya açık alan düzenlemelerini içeren; ta it ula ımı, otopark ve servis ili kileri ve yaya dola ım ili kilerini kuran; yapı, sokak, doku, açık ve ye il alanların ili kisini ve kentsel mobilya detaylarını gösteren; altyapı unsurlarını bütüncül bir yakla ımla disiplinler arası olarak ele alan; imge, anlam ve kimlik özelliklerini ifade eden; tasarım ilke ve araçlarını içeren uygun ölçekteki proje oldu u belirtilmi ; Çevre ve ehircilik Bakanlı ınca Onaylanacak Kentsel Tasarım Projelerinin Hazırlanmasına ve De erlendirilmesine li kin yönergenin tanımlar ba lıklı 3. maddesinde 1.fıkrasının (f)

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

bendinde Kentsel Tasarım Rehberi: Tasarım mekânının imge, anlam ve kimlik kazanmasını, var olan kimli in korunması ve kimli e de er kazandırılmasını, estetik ve sanat de erinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük olu turacak ekilde düzenlenmesini ve bütünde kentsel mekanın kalitesini artırmayı amaçlayan, tasarım ilkeleri ve uygulamaya yönelik alternatifleri ve yazılı-görsel detayları barındıran, uygulamayı yönlendiren belge olarak tanımlanmı tır.

Öte yandan, Yönetmeli in 30. maddesinin (1). fıkrasında, "Kentsel tasarım projesi yapılacak alanın sınırları imar planında gösterilebilir. Ancak kentsel tasarım projelerinin imar planından önce yapılmı olması halinde, bu projelerdeki gerekli ayrıntılar imar planı kararlarında yer alır" kuralı yer almı ise de, bu maddedeki "yer alır" ibaresinin, Danı tay Altıncı Dairesinin 23/02/2016 tarihli, E:2014/7316 sayılı kararıyla, "düzenleme ile getirilen "yer alır" ibaresi ile plandan önce mevcut olan kentsel tasarım projesinde yer alan verilerin, her hâlükârda plan kararlarında zorunlu olarak yer almasının öngörüldü ü, kentsel tasarım projesinin veri olarak i lenebilmesine olanak sa layacak ekilde düzenleme yapılabilecekken, planların kademeli birlikteli i ilkesine aykırı olarak, imar planı niteli i bulunmayan kentsel tasarım projesinin plan kararı olarak yer alma zorunlulu u getirildi i, planlamanın tek boyuta indirgenmesi sonucunu do uran söz konusu ibarede hukuki isabet bulunmadı ı, bu durumun kentsel mekânların, kentsel tasarımdan ba ımsız olarak imar planı ile belirlenmesi ilkesine aykırı olaca ı" gerekçesiyle yürütmesinin durdurulmasına karar verilmi ; söz konusu karara yapılan itiraz dari Dava Daireleri Kurulu'nun 19/12/2016 tarihli, E:2016/1249 sayılı kararıyla, söz konusu düzenleme ile mekansal planlama kademelenmesi içinde yer almayan kentsel tasarım projesindeki verilerin zorunlu olarak imar planına yansıtılmasının öngörülmesi nedeniyle normlar hiyerar isine de aykırılık te kil etti i açıklaması ile reddedilmi tir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile yargı kararının de erlendirilmesinden, kentsel tasarım projelerinin imar planları yapılmadan önce hazırlanması mümkün ise de, kentsel tasarım projeleri ile imar planlarının yerine geçecek ekilde düzenleme getirilmesinin, di er bir deyi le bu projeler ile öngörülen verilerin imar planlarında yer alması hususunda zorunluluk getirilmesinin imar planlarının kademeli birlikteli i ilkesi ve normlar hiyerar isine aykırı olaca ı ku kusuzdur.

Çevre ve ehircilik Bakanlı ının 05/06/2015 tarihli i lemi ile onaylanan Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının Bozcaada ve Gökçeada ilçesine ili kin özel hükümlerinde yer alan 8.41.6 sayılı maddesinde; bu planın genel hükümleri kapsamında Bozcaada ve Gökçeada ilçelerinde yapılacak imar planlarında ve uygulamalarda ada bütününde hazırlanacak kentsel tasarım rehberinde belirlenen ko ullara uyulmasının zorunlu oldu u, 8.41.7 sayılı maddesinde; kentsel tasarım rehberinde; tarım alanlarında do al zemin yapısının ve bitki örtüsünün bozulmasını önleyici tedbirler ile tarım arazilerinin korunmasına yönelik özel hükümlerin olu turulması zorunludur. Tarım arazilerinin sürdürülebilirli ini sa lamak üzere; barınma amaçlı yapı yapılmasına izin verilmez. Bu alanlardaki di er yapıla ma ko ulları ise, bu planın tarım alanlarına ili kin yapıla ma

T.C.

DANI TAY

ALTINCI DA RE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

ko ulları a ilmamak üzere, hazırlanacak kentsel tasarım rehberleri ile belirlenece i, 8.41.8 sayılı maddesinde; yerel kalkınmanın sa lanabilmesi için, tarım alanlarında yer alan zeytin, üzüm gibi özel ürünlerin i lenmesine yönelik küçük ölçekli tarımsal amaçlı entegre tesislerin; tarımsal faaliyetin bütünlü ünü bozmadan, kentsel tasarım rehberinde bu yapıla malara ili kin belirlenecek ko ullar ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlı ı'nın verece i izinler do rultusunda yapılabilece i kuralına yer verilmi tir.

Ele alınan 8.41.6 sayılı plan hükmü ile imar planlarında ve uygulamalarda ada bütününde hazırlanacak kentsel tasarım rehberinde belirlenen ko ullara uyulma zorunlulu u getirilmi olup, 8.41.7 sayılı plan hükmünde bu bölgede yer alan tarım alanlarının do al zemin yapısı ve bitki örtüsünün korunmasına yönelik ilkelerin kentsel tasarım rehberi ile olu turulaca ı, aynı ekilde 8.41.7 ve 8.41.8 sayılı plan hükümlerinde tarım arazileri ile küçük ölçekli tarımsal amaçlı entegre tesislere yönelik yapıla ma ko ullarının da kentsel tasarım rehberi ile belirlenece i öngörölmü tür.

Bu itibarla, yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve yargı kararı uyarınca, kentsel tasarım rehberi ile öngörülen verilerin imar planlarında zorunlu olarak yer alması planların kademeli birlikteli i ilkesi ile normlar hiyerar isine aykırı oldu undan, bu durumun aksine davacının ta nmazının bulundu u Bozcaada ilçesini de kapsayacak ekilde yapılacak alt ölçekli imar planlarında ve uygulamalarda ada bütününde hazırlanacak kentsel tasarım rehberinde belirlenen ko ullara uyulma yükümlülü ü getiren 8.41.6 sayılı plan hükmünün hukuka aykırı oldu u sonucuna ula ılmı tir.

Di er taraftan, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli i'nin yukarıda belirtilen hükümleri uyarınca do al, tarihi ve kültürel de erlerin korunması ve bunların sürdürülebilir nitelikte kullanılmasının sa lanmasına yönelik ilkelerin mekansal planlarla ortaya konulması gerekmekte olup, davacının ta nmazının bulundu u Bozcaada ilçesini de kapsayan tarım alanlarının do al zemin yapısı ve bitki örtüsünün korunmasına yönelik ilkelerin kentsel tasarım rehberi ile olu turulmasını öngören 8.41.7 sayılı plan hükmünde bu haliyle hukuka uyarlık bulunmadı ı gibi nazım imar planları kararlarına uygun olarak uygulama imar planları ile belirlenmesi gereken yapıla ma ko ullarının kentsel tasarım rehberi ile öngörölmesi sonucunu do uran 8.41.7 sayılı ve 8.41.8 sayılı plan hükümlerinde bu yönüyle hukuka uyarlık görölmemi tir.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1.Çevre Düzeni Planının 8.41.6., 8.41.7 ve 8.41.8 sayılı plan hükümleri yönünden,

DAVA KONUSU LEM N PTAL NE,

2.Di er kısımlar yönünden **DAVANIN REDD NE,**

T.C.
DANI TAY
ALTINCI DARE

Esas No : 2015/6640

Karar No : 2020/7114

3.Dava kısmen iptal, kısmen ret ekinde sonuçlandı rından a a ıda dökümü yapılan yargılama giderlerinin yarısı olan 4.010,73-TL'nin davacılar üzerine bırakılmasına, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 3000-TL vekâlet ücretinin davacılar tarafından alınarak davalı idareye, di er yarısı olan 4.010,73-TL'nin ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 3.000-TL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacılar tarafından verilmesine,

4.Posta gideri avansından artan 63,80-TL tutarın kararın kesinleşmesinden sonra davacıların gösterece i hesap numarasına iadesine,

5.Ke if avansından artan 144.14-TL tutarın davacıların gösterece i hesap numarasına iadesine,

6.Bu kararın tebli tarihini izleyen 30 gün içerisinde Danı tay Dava Daireleri Kuruluna temyiz yolu açık olmak üzere, 10/07/2020 tarihinde oybirli iyle karar verildi.

Ba kan	Üye	Üye	Üye	Üye
Emin	Ekrem	Binnaz	Ahmet Murat	Ali
SINMAZ	ÖZÜBEK	MAH O LU	ALTU	ÇOPUR

YARGILAMA G DERLER :

Ba vuru Harcı	:	42,60 TL
Karar Harcı	:	57,60 TL
YD Harcı	:	45,60 TL
YD tiraz Harcı	:	121,30 TL
Ke if Harcı	:	221,80 TL
Vekâlet Harcı	:	10,50 TL
Ke if ve Bilirki i Ücreti	:	7.355,86 TL
Posta Gideri	:	166,20 TL
TOPLAM	:	8.021,46 TL